

SLOVENEK

Naročnina
za državo SHS:
do preklica:
a) po pošti mesečno Din 14
b) dostavljeno na dom
mesečno „ 12
za inozemstvo:
mesečno „ Din 23
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji „ Din 20
v inozemstvu „ 40

Enostopenjska petletna vrsta malih
oglasov po Din. 1-50 in Din. 1-
veliki oglas nad 45 cm vi-
šine po Din. 2-50, posiljena itd.
po Din. 4-.

Pri večjem naročilu popust.
Izbeje vsak dan izvzemaj
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rekopisni se ne vračajo; nehranljiva pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 8. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglaš.
zagreb 39.011, sarajev 7563, praške in dunaj. 24.797.

Šolska reforma v Italiji.

Ena izmed najvažnejših reform, katere je izvedla fašistovska vlada, je preosnova celokupnega italijanskega šolstva. Reforma se raztega od ljudske šole do vseučilišča, zadeva torej celotni sistem javnega pouka.

Novi šolski zakoni so vzbudili velik odmev v vsej državi, ker segajo globoko v življenje prebivalstva in prevračajo dosedanje podlage izobrazbe.

Gotovo vsebujejo novi zakoni marsikaj dobrega. Tako se je vpeljal v ljudsko šolo verski pouk, ki ga doslej ni bilo. Za Italijane je to brez dvoma napredek, toda s stališča drugih srednjeevropskih držav je tudi ta napredek zelo neznačen in malopomen. Zakon določuje namreč, da poučujejo veronauk laični učitelji in ne v to poklicani duhovniki. Katoliška cerkev torej ne sme in ne more sama po svojih duhovniških tolmačih lastni nauk, temveč si je prilastila to pravico država, kar nasprotuje pameti in načelom Cerkve.

Nadalje je treba ugotoviti, da se bo vršilo v šoli le poučevanje krščanstva, nikakor pa ne vzgajanje mladine po krščanskih načelih. V drugih srednjeevropskih državah se smatra krščanska vzgoja mladine za prvo (zato vršijo na primer učenci verske vaje, sprejemajo sv. zakramente itd.), dočim je pouk v glavnem le sredstvo za izoblikovanje krščanskih značajev. V fašistovski Italiji, ki se baha pred svetom z uvedbo krščanske nauka v ljudske šole, je krščanska vzgoja iz šole izločena in je prepuščena ta skrb družini in Cerkvi.

Govorili smo o ljudski šoli! Kajti vedeti moramo, da je fašizem vpeljal verstvo pač v ljudsko šolo, nikakor pa ne v srednje šole! Srednja šola ostane še nadalje brezverska. Posetlečni dekci, ki pojdejo v prvo gimnazijo, ne bodo slišali v šoli niti besede o krščanstvu. Fašistovska vlada ni hotela niti toliko popustiti, da bi bil verski pouk vsaj neobvezen, kakor je n. pr. telovadba ali petje. Brezverski značaj srednje šole je načelo, katerega se fašizem drži trdno in neomajno.

Tisto malenkostno poučevanje veronauka v ljudski šoli je vse, kar je fašizem naredil v prilog katolicizmu.

Drugi napredek novih šolskih zakonov je ta, da se je raztegnila šolska obveznost do 12. leta starosti. Do današnjih je trajala namreč šolska obveznost v veliki in visoko kulturni Italiji le do 10. leta. To je dežela z dvatisočletno civilizacijo. Sedaj so naredili fašisti korak naprej in jo zvišali za dve leti. To je gotovo napredek, toda Italija ostaja kljub temu še daleč nazaj za ostalimi državami srednje Evrope.

Italijanski narod je v primeri s Slovenci v tem oziru še silno nazadnjaški. Šele tekom let in po mnogem trudu se bo posrečilo Italiji, da dvigne svoje množice na kulturno stopnjo slovenskega ljudstva.

Ti napredki so vsled tega zelo hudo nadarili primorske Slovence in tirolske Nemce. Slovensko in nemško ljudstvo je začutilo, da mu preti velika nevarnost kulturnega zazlavljanja. Novi zakon znači silno za nastado italijansko prebivalstvo bivše kraljevine korak naprej, Slovence pa meče za desetletja nazaj.

Zato so se dvignili Slovenci, Nemci in tirolski Italijani na noge in protestirali proti zmanjšanju šolske obveznosti, proti odpravi veronauka v srednjih šolah in proti popačenemu verskemu pouku v ljudski šoli. Minister Gentile, znani profesor filozofije na vseučilišču v Neapolju, je brž razumel, da bi taki protesti utegnili škodovati ugledu Italije, ker bi dokazali, da njegova proslavljena reforma iz leta 1923 ni nič drugega nego dokument italijanskega kulturnega uboštva. Zato je glede šolske reforme v novih italijanskih pokrajinah retiral in ostanejo tam v veljavi dosedanje določbe glede veronauka in šolske dobe. Da pa se nove pokrajine italijanskega kraljestva ne bi moge še dalje časa ponášati z višjo kulturo in pomilovalno gledati na italijanski analbetizem, je udaril narodne manjšine s še mnogo hujšo odredbo, s katero hoče doseči kar dva uspeha. Njegova šolska odred-

Smeri angleške politike.

POGOJNO SODELOVANJE AMERIKE V EVROPSKIH ZADEVAH. — BALDWIN O ANGLEŠKI POLITIKI.

London, 26. oktobra. (Izv.) Lord Curzon je na zborovanju unionistične stranke v Plymouthu imel velik govor, v katerem je omenil tudi poskuse angleške vlade, da pridobi Ameriko za sodelovanje na konferenci o ureditvi reparacijskega vprašanja. Ameriški državni tajnik je odgovoril, da Amerika ne odklanja principiarno svoje udeležbe, stavi pa sledeče pogoje: 1. Ameriška vlada ne želi, da bi se Nemčija odtegnila pravični kazni, toda predno se Nemčija prisili na plačevanje, je treba ugotoviti njeno plačilno možnost. 2. Konferenca bi se Amerika udeležila le, če bo imela konferenca posvetovalen značaj, njeni sklepi ne bodo obvezni. 3. Med reparacijami in med dolgovi, ki jih imajo razne države na Ameriko, je treba razločevati.

Plymouth, 26. oktobra. (Izvirno.) Na zborovanju unionistične stranke je govoril tudi Baldwin, ki je izjavil, da zasleduje Anglija v reparacijskem vprašanju kakor tu-

div vseh drugih svetovno-političnih vprašanjih le svojo lastno politiko. Omenil je tudi, da je angleška vlada poskusila pridobiti Ameriko za sodelovanje pri reševanju evropskih problemov in rekel, naj se Poincaré enkrat in dvakrat in trikrat premisli, preden odkloni udeležbo na taki konferenci. Glede inflacije je izjavil, da angleška vlada nikdar ni imela takih namenov.

London, 26. oktobra. (Izv.) Finančni državni tajnik Chamberlain je na zborovanju v Plymouthu izjavil, da je Anglija prepravljena z blagom iz dežel s slabo valuto. Te dežele jemljejo angleškim delavcem kruh iz ust. Mnogo držav, ki so Angliji dolžne velike svote, ni plačalo svojega dolga, pač pa so obnovile svojo industrijo, ki bo jako nevarno tekmovala z Anglijo. Zato govornik ne jamči, da ne bo treba misliti na zvišanje davkov zaradi vedno rastoče brezposelnosti.

Ministrski svet na dvoru.

POGAJANJA Z ITALIJO SE NADALJUJEJO. — AMNESTIJA.

Belgrad, 26. okt. (Izv.) Danes dopoldne od pol 11. do pol 12. se je vršila na starem dvoru seja ministrskega sveta pod predsedstvom kralja. V tukajšnjih političnih krogih se trdi, da je dosežena načelna podlaga za nadaljna direktna pogajanja z Italijo glede reškega vprašanja. Po poročilih ministrskega predsednika Pašića in zunanjega ministra dr. Ninčiča je bilo sklenjeno, naj se o odgovoru, ki ga je poslal Mussolini Pašiću, razpravlja v posebni parlamentarni komisiji, v kateri bodo naši člani paritetne komisije v Rimu, nato naj se poročilo predloži vladi. Šele na podlagi tega poročila se bo nadalje sklepalo. Poleg

tega je bilo sklenjeno, da se direktna pogajanja z Italijo glede reškega vprašanja nadaljujejo.

Dr. Ninčič je poročal o stanju pogajanj z Bolgarijo. Uspeh teh pogajanj je, da bo naša država dobila od Bolgarije 250 milijonov levov. Nato je poročal naš delegat v reparacijski komisiji Bošković o vprašanju reparacij z Nemčijo. Vlada je sklenila, da se naroče nove nabave na račun reparacij.

Končno je kralj Aleksander podpisal predlog pravosodnega ministra o pomiloščenju večjega števila kaznjencev. Pomiloščenje nosi datum krsta prestolonaslednika.

Za narodno pravo primorskih rojakov.

Belgrad, 26. oktobra. (Izv.) Poslanec Jugoslovanskega kluba dr. Hohnjec je vložil na ministrskega predsednika Pašića in zunanjega ministra dr. Ninčiča interpelacijo, v kateri opisuje neznosno stanje Slovencev in Hrvatov pod Italijo. Opozarja na preganjanje učiteljev, zatvarjanje slovenskih šol, uvajanje italijanskega jezika v ljudske šole ter na najnovejšo naredbo glede slovenskega in hrvatskega časopisja. Dr. Hohnjec zahteva od vlade, da napravi najodločnejše ukrepe, ki bodo zagotovili našim sorojakom v Italiji njihova nacionalna prava.

DELEGACIJA LJUBLJANSKE UNIVERZE V BELGRADU.

Belgrad, 26. oktobra. (Izv.) Včeraj in danes so se mudili v Belgradu rektor ljubljanske univerze dr. Kidrič, dekan medicinske fakultete dr. Šerko in dekan tehnične fakultete ing. Foerster. Obiskali so Jugoslovanski klub, ki je imel ravno sejo. Gospodje so na seji razložili svoje zahteve. Jugoslovanski klub, ki smatra vprašanje neokrnjene ljubljanske univerze kot slovensko narodno zadevo, je obljubil od svoje strani vsako pomoč. Poslanec Vesenjak je spremljal gospode ki finančnemu ministru. Danes ob 9. uri dopoldne jih je pa peljal dr. Korošec k ministrskemu predsedniku Pašiću, ki je izjavil, da bo, dokler bo on na svojem mestu, univerza v Ljubljani ostala, ter je obljubil svojo podporo. Gospodje so danes odpotovali v Ljubljano ter izjavili, da so s svojim potom zadovoljni.

ba za nove pokrajine ima namen, da onemogoči kulturni razvoj narodnih manjšin in se uvede v njihovo šolstvo sistem raznarodovanja. To je dokument kulturne sramote v Italiji.

Seja narodne skupščine.

Belgrad, 26. (Izv.) Ob 11. dopoldne je predsednik Ljuba Jovanović otvoril sejo narodne skupščine. Od vlade je bil najzvoč samo notranji minister Vujičić, ostali ministri so bili pri seji ministrskega sveta na dvoru, zato so odpadli odgovori ministrov na razna vprašanja. Predsednik je sporočil, da je dobil pismeno vabilo iz Varšave, naj bi naš parlament obiskal poljski parlament. Vabilo je bilo sprejeto in se je predsednik pooblastil, da v sporazumu z načelniki posameznih strank organizira potovanje. Nato je predsednik predlagal, da se povabi češkoslovaški parlament, naj vrne svoječasni obisk naših parlamentarcev v Pragi. Tudi to je bilo sprejeto.

Predsednik je naznanil, da je dobil poročilo finančnega odbora o spremembah zakona o trošarinah. Nato se je prešlo na dnevni red: Volitev odbora za reformiranje občin. Predsednik je sporočil sporazumno listo načelnikov posameznih skupin. V odbor je bilo izvoljenih 11 radikalov (1 džemijetovec), 4 demokratije, 3 od Jugoslovanskega kluba (Nemanič, Stanovnik in Žebot), 2 od muslimanskega kluba in 1 zemljoradnik.

Nato je bila seja zaključena. Prihodnja seja bo jutri ob 9. dopoldne.

PRIBIČEVIĆ DEMANTIRA

»JUTRO«.

Belgrad, 26. oktobra. (Izv.) Z oziranjem na vesti nekaterih slovenskih listov, posebno »Jutra«, da je Svetozar Pribičević svojčas brzojavil ljubljanski vladi, da skliče deželni zbor, se je Vaš dopisnik obrnil naravnost na Pribičevića. G. Pribičević je odločno dementiral, da bi on kdaj poslal tako brzojavko; niti mislil ni nato. Najbrže je gospoda, ki to trdi, nekaj sanjala, sedaj pa ne more razločevati sanj od realnosti.

Somišljenikom SLS!

PROTESTIRAJMO PROTI ITALIJANSKE MU NASILJU!

Italija hoče uničiti podjarmljene Slovence. Strašnemu udarcu proti slovenskim šolam je sledil drugi proti slovenskemu časopisju. Vsi občutimo to nekulturno dejanje kot udarec proti celemu narodu. Zato naj vse ljudstvo glasno zakliče kulturnemu svetu, naj ne dopusti takih nasilstev nad Slovenci v Italiji, zatiranim pa pokaže, da tostran mej niso in ne bodo pozabljeni. Pozivljemo radi tega vse naše organizacije, da v nedeljo 28. oktobra prirede krajevnim razmeram odgovarjajoče manifestacije proti italijanskemu barbarstvu. Povabite k sodelovanju tudi druge organizacije, da ves narod brez izjeme da izraza svoji boli. Kjer bi taka manifestacija ne bila mogoča, porabite druge prireditve, da se spomnite naših bratov. Pošljite poročila o manifestacijah in sklenjene resolucije časopisju.

Za SLS:

B. Remec, t. č. podnačelnik.

Delavska Zveza

priredi ob priliki zbora zaupnikov SLS dne 3. novembra ob 15. v prostorih I. del. kons. društva v Ljubljani, Kongresni trg 2, sestanek zaupnikov kršč. soc. delavstva s sledečim dnevnim redom:

1. Delavska zakonodaja v naši državi.
2. Naša delavska organizacija.
3. Delavski tisk.
4. Služajnosti.

Poročajo poslanci Kremžar, Gostinčar, Kugovnik, Žebot, tajnik in predsednik.

Dr. Andrej Gosar l. r., t. č. predsednik.

ZA NAŠE VINOGRADNIŠTVO.

Belgrad, 26. oktobra. (Izv.) Poslanec Jugoslovanskega kluba dr. Hohnjec je vložil na ministra za trgovino in industrijo ob priliki odhoda naših delegatov k pogajanjem z Avstrijo o novi trgovinski pogodbi interpelacijo, v kateri ugotavlja, da se naša vlada doslej ni dovolj brigala za naše vinogradnike. Dr. Hohnjec vpraša, hoče li vlada pri teh pogajanjih doseči izvoz našega vina v Avstrijo?

Separatistično gibanje v Nemčiji.

Berlin, 26. oktobra. (Izv.) »Berliner Tageblatt« poroča iz Vratislave, da se je tudi v Šleziji pojavilo separatistično gibanje. Civilne in vojaške oblasti so ukrenile vse potrebno, da se gibanje pravočasno uduši.

Koblentz, 26. oktobra. (Izv.) Separatisti so se ponoči polastili vladnega poslopja. Vladnega predsednika Hesse-ja so zaprli.

Berlin, 26. oktobra. (Izv.) »Lokalanzeiger« poroča iz Bruslja, da je ministrski svet razpravljal o položaju v zasedenem ozemlju. Ministrski svet je prišel do zaključka, da sedanji položaj v zasedenem ozemlju nima nobenega vpliva na belgijsko-nemške odnose. Za končnoveljavo rešitev teh vprašanj pa je potreben odgovor in sporazum s Parizom. Glede separatističnega gibanja je ministrski svet bil mnenja, da se je pokret izjalovil.

NOBELOVA NAGRADA.

Stockholm, 26. oktobra. (Izv.) Letošnjo Nobelovo nagrado za medicino so razdelili na fiziologa Archibalda in na fiziologa Mayerhafa.

ZVIŠANJE ŽELEZNISKIH TARIF NA OGRSKEM.

Budimpešta, 26. oktobra. (Izv.) Zaradi padca ogrske krone bo vlada znatno zvišala železniške tarife s 1. novembrom. Zvišanje bo znašalo od 10 do 60 odstotkov, po raznih vrstah vlakov in transportnega blaga.

NOVE REPARACIJSKE KONFERENCE NE BO.

Rim, 26. oktobra. (Izv.) »Tribuna« dementira londonske vesti glede sklicanja mednarodne konference o ureditvi reparacij.

Politične vesti.

+ **Vstrajnost v naloževanju in blamaži.** Zerkjavci so zadnje čase poizkušali izvesti naskok na SLS z izmišljenimi trditvami, da je SLS zapravila avtonomijo oziroma da ni ničesar storila zanjo takrat, ko bi bilo to lahke storila, da pa so bili demokrati tisti, ki so hoteli dati Sloveniji deželni zbor. Dokazov za to abotno trditev seveda niso imeli in so si zato gladko izmislili, da je Sv. Pribečević telegrafiral dr. Brejcu kot predsedniku deželne vlade, da naj se skliče deželni zbor. Dr. Brejč jim je dokazal nasprotno in sicer dokazal dokumentarno. Mi smo dokazali, kar si oer itak že ves svet davno ve, da je SLS po svojem avtonomističnem programu storila za avtonomijo Slovenije, kar je sploh mogla, da pa so bili demokrati tisti, ki so ji metali pod noge svoja centralistična polena. Gostobesedni Jutroveci niti ene naše konstatcije niso mogli ovreči, mi pa vse njihove tozadevne trditve. «Jutro» se je v tej polemiki do kosti blamiralo. Svoje blamaže pa ne bo pokrilo, četudi naprej brenči svoje od nas ovržene laži in z novimi izmišljotinami, kakor da se je v Markovem protokolu zahtevalo, da naj »postane pokrajinski namestnik klerikalec, razume se dr. Brejč, kakor piše včeraj «Jutro». Da bo pa «Jutrova» blamaža popolna, je poskrbel celo sam Svetozar Pribečević, ki je demantiral «Jutrovo» laž o njegovi brzjavki dr. Brejcu, ki je služila za podlago demokratski kampanji. Laž ima kratke noge, Jutrova blamaža pa dolge krake.

+ **Reelna politika.** Po »Slovenskem narodu« bi bila reelna politika za Slovenijo približno ta-le: Prodajmo za par ministrskih mest Slovenijo in vse njene interese. Pri razpravah o raznih zakonih in državne proračuna molčimo, ker bodo že srbski člani vlade v svoji obzirnosti in uvidevnosti vse lepo in pravično uredili, samo ki-mati jim morajo slovenski ministri in se udeleževati belgrajske korupcije. Da morejo Srbi izkoriščati Slovenijo in jo gospodarsko izmogočati, tega ni kriv centralizem, ki ne daje vladi te moči, tega je kriv le avtonomizem. Kadar stopi avtonomija Slovenije v življenje, tedaj bo slovenskemu gospodarstvu konec in razne deputacije, ki iščejo zaslombe pri slovenskih poslancih, bodo protestirale, ako si bo Slovenija nalagala le toliko davkov, kolikor jih bo za Slovenijo potrebno. Vsega tega SLS, oziroma njeno parlamentarno zastopstvo ni uvaževalo in je delalo ravno nasprotno, zato je njena politika nereelna. Ko so ata »Narod« to ugotovili, so šli zopet dremat.

+ **Kako piše zagrebški «Morgen» o politiki «srednje linije».** Tako-le «V naši državi se bje boj proti centralizmu. Sedanja ustava se je izkazala kot slaba in njeno revizijo zahtevajo danes tudi tisti, ki so nekdaj proglašali vsako njeno kritiko za protidržno. Prepričanje, da nas more rešiti le nasprotje od centralizma, je ukoreninjeno že tako globoko, da ljudje komaj čakajo močnega moža, ki naj prinese odrešenje. V takih okoliščinah ne more biti govora o politiki «srednje linije». Ljudstvo hoče temeljito rešitev, ne pa polovičarstva. Ljudje hočejo prosto dihati in si sami določiti svojo usodo. Zato je razumljivo, da v politiki «srednje linije» ne marajo nič slišati. Mi moramo torej začeti tam, kjer smo nehali l. 1918. Vsak naj bo gospod v svoji hiši. Posamezni deli države bodo potem že našli «srednjo linijo». Politika «srednje linije» ne more biti začetek, ampak šele rezultat razvoja.» Vredno je pripomniti, da ima zagrebški «Morgen» velik vpliv v kro-

gih židovske finance v naši državi. Zato so zgornja izvajanja silno značilna, ker židje navadno jako dobro čutijo, kam pe-lje pot.

Skrb za vojaške grobove.

V 241. šte. »Slovenca« z dne 24. t. m. pod naslovom »Naša sramota« g. F. B(onač) ostro obsoja neumljivo našo zanikrnost glede ureditve in oskrbe vojaških grobov našega ozemlja. Dovolite, g. urednik, da na številne osebne interpellacije v tej zadevi odgovorim.

Francija, Italija, Belgija, Nemčija, Avstrija, Čehoslovaška in celo Poljska, ki ima največja grobišča, so že zdavnaj, večinoma zelo povoljno, uredile grobišča vojakov brez razlike pripadnosti, odgovarjajoče mednarodnim določbam pred in povojnih dogovorov, primerno čutu hvalečnosti do svojih in čutu pletete kulturnega človeka do tujih vojakov, ki so žrtvovali v izpolnjevanju najtežjih dolžnosti do domovine svoje najdražje — življenje.

Videl sem taka pokopališča ob progah Strassbourg—Metz—Pariz—Lyon—Basel, grobišča v okrajih Feltr—Belluno, Trst, Gorica, Tolmin, Inomost, Brno, Praga, grobišča ob progah Maribor—Dunaj; Brno—Praga; videl sem številne fotografije grobišč v ilustriranem inozemskem časopisu. Pa tudi dosti vojnih grobov v Sloveniji sem videl; vem tudi, kaj in koliko smo že nekateri, ki nas peče sramota, kakršno čutimo ob primerjavi naših in inozemskih grobišč, govorili, pisali in storili, da premaknemo to kulturno zadevo z mrtve točke, a skoraj brez uspeha. V toliko opravičeno piše g. kurat Bonač o »naši sramoti«.

Vendar — pomislimo!

Skoro v vseh državah je izdatno pomagala država deželam in privatnikom popraviti vojno škodo. Italija je zidala razbite vasi, tudi cerkve in jim kupila zvonove! Par let so posebni vojaški oddelki zbirali okostja, jih znašali in gradili iz cementa grobišča, pokopališča. Vsak grob ima poseben nastavek z napisom (seveda čisto jezikovno spakodranimi do smešnosti).

Čehoslovaška ima v svoji zemlji 162.752 vojaških trupel: 1 Angleža, 2 Amerikana, 9 Francozov, 14.507 Italijanov, 2387 Rumunov, 19.602 Rusa, 8484 Poljakov, 495 Ukrajincev, 15 Bulgarov, 9545 Mažarov, 6872 Avstrijca, 257 Nemcev, 134 Turkov, 1124 neznanih in 15.205 Jugoslovanov; pokopani so na 4705 krajih (največ v Košicah 6371, v taborišču Miodvice 5970, na Olšanah v Pragi 5233, v Brnu 3187 — tu so naši Orli položili leta 1922 venec na jugoslov. grobove pod vodstvom t. superiora Lukaška —, v Olomucu 2887 itd.). Skrb za vzdrževanje v dostojnem stanju imajo poveljniki vojaških posadk in pokopališka upraviteljstva, izdatke pa krije vojaška uprava. V tej zadevi je najvišja instanca »Osrednja uprava vojnih grobov«, ki letno izdaja 1.362.170 Kč (okrog 4 mil. Din).

Druge države so uporabile mednarodno zložen fond v ta namen in še same votirale znatne vsote. Avstrijci vzlic svoji revščini in polomiji z zbirkami stavijo lepe, drage spomenike v vojni padlim v vsaki večji občini, župniji. V naši državi so pač postavili spomenik »neznanimu vojaku« na Avali pri Belgradu in morda uredili še kakšna grobišča na jugu, a v Sloveniji državne pomoči ne čutimo. Narodnjaki so spravili domov in s častjo pokopali nekaj upornikov proti Avstriji, vsi smo postavili skromen spomenik borcem za svobodo pri Sv. Križu v Ljubljani, nekateri župniki, svojci in par občin je uredilo s skromnimi sredstvi grobišča domače vasi ali celo postavilo mal spomenik ali vzdalo ploščo z imeni padlih — večina pokopališč in grobov pa nevzdržno razpada, težko je že dognati, kdo v kakem grobu počiva, ogromna večina imen padlih svojcev je napisana morda edinole v vojaških maticah. Čehoslovaška še vedno vzdržuje dobro zaseden vojni superijorat kot matičen urad na Dunaju (vodja je nekdanji graški kurat in beljaški superior Ignacij Medek, Stiftskaserne), na kate-

rega se moramo obračati po informacije tudi Jugoslovani, ker našega zastopnika (superiora H. Ranta) je vlada že pred par leti odpoklicala in ne nadomestila, dasi so tam spravljene vse vojne mrtiške matice apost. vikarijata, torej viri za podatke o padlih (in tudi srbskih ujetnikih) polovice naše države (prečani).

Zakaj niso naši župniki in občine uredile grobišč? Obojim manjka sredstev, vsi se opravičeno zanašamo na državno pomoč.

Vendar! Večinoma povsod so že z izredno požrtvovalnostjo zbrali stotisoče za nove zvonove i. dr. verske in kulturne namene. Večinoma povsod se ljudje, občine, društva, zveze ... bore in trudijo za doseg, kulturnih, gospodarskih, političnih ciljev (proti kuluku, za avtonomijo, za pota, železnico itd.). Ali ni res sramotno za nas, da še danes velika večina vojaških grobišč ni urejena vsaj zasilno, da nimajo skoro še nikjer padli domačini niti skromne plošče z imeni v cerkvenem zidu ali na pokopališču, da še ni niti najskromnejšega spomenika na javnem prostoru v spomin vsem padlim rojakom, da ne obhajamo nikakih spominskih vsaj nabožnih slovesnosti v ta namen, kakor to delajo v vseh državah vsi kulturni narodi?

Gotovo bi bila naša duhovščina že dosti več sama storila, če je ne bi morila skrb za nove zvonove, za popravo cerkvenih, zadnjih 8 let vsled pomanjkanja sredstev zanemarjenih

Katehetsko zborovanje za vso Slovenijo.

Dne 14. novembra t. l. priredi »Društvo slovenskih katehetov« celodnevno zborovanje s sledečim sporedom:

Dopolodne ob devetih:

1. O reformi našega katehizma. (Ref. prof. J. Pavlin — St. Vid.) Razgovor.
2. Posvet o skupnem homiletičnem - katehetskem glasilu. (Poroča prof. dr. G. Pečjak.)
3. Katehetske konference po dekanijah. (Ref. kaplan Jož. Simenc — Naklo.) Razgovor.

Popoldne ob dveh:

4. Praktična kateheza. Nastop v II. osnovnem razredu. (Katehizacija ljubljanskega kateheta Iv. Pintarja.) — Razsojevalec katehet Ign. Zaplotnik.
5. Občni zbor »Društva slovenskih katehetov«:
 - a) Izvestja načelstva.
 - b) Sprememba pravil.
 - c) Volitev novega odbora za triletno dobo.

Vabljen je vsak duhovnik, ki mu je na srcu prosep krščanske vzgoje. Upamo, da bodo katehetje, ki se bodo zborovanja udeležili, oproščeni ta dan šolskega pouka. Prošnja je vložena. — Lokal: Dvorana v novem posloju v Lichtenurnovem zavodu v Ljubljani.

Dnevne novice.

— **Slovenci!** Pozvali smo Vas, da manifestirate v nedeljo 28. t. m. po vsej Sloveniji proti nasilstvu Italijanov napram našim rojakom v Primorju. V ta namen naj se pripravi shodi, sestanki, na katerih naj se ljudstvu obrazloži pomen manifestacije. Kjer je pa za ta dan že določena kaka prireditev (shod, koncert, gledališka igra), naj se s primernim nagovorom tej prireditvi da manifestačni značaj. Ljubljana manifestira v ponedeljek 29. t. m. ob pol sedmih zvečer v veliki dvorani hotela Union. Uverjeni smo, da bo Slovenija in nje prestolica Ljubljana tudi to pot storila svojo narodno dolžnost. **Aktijski odbor.**

— **Izpremembe v pokojninskem zavarovanju za nameščence.** Uradni list pokrajinske uprave za Slovenijo prinaša naredbo ministra za socialno politiko, s katero se izpreminjajo plačilni razredi za pokojninsko zavarovanje nameščencev za Slovenijo in Dalmacijo.

poslopij i. dr. predmetov, za obnovo potrebnih kulturnih organizacij in stanovska obubožanost. Tako pa se tudi v tem pogledu masuče obubožanje duhovščine. Nasprotno pa se ravno tisti ljudje, ki so med vojsko ali po vojski in zaradi vojske obogateli, premalo zavedajo, kakšne moralne dolžnosti jim nalaga to premoženje.

Naposled pa je treba že enkrat zavpiti, da smo preživeli dolžni hvaležno častiti spomin ne le onih, ki so padli kot borci proti Avstriji, ampak vseh, ki so pokopani v naši zemlji kot žrtve vojne, zlasti pa naših rojakov, ker so naši, ker so za nas in zaradi nas trpeli, ker je tudi iz njihovih grobov vzklikala naša svoboda.

Dosti bodi brezbrzižnosti! Imamo zvonove, popravili smo cerkve in domove, zdaj hočemo in moramo na delo, da popravimo grobove zapuščenih bratov, da v naše cerkve vzdramo plošče, na pokopališča in trge postavimo spomenike z imeni naših mučnikov. Na častno delo krščanske in narodne hvaležnosti kulturnega naroda! Župnije, občine, društva, svojci padlih, vsi, ki vas peče vest vsled zanemarjene dolžnosti, poskrbite za grobove, pokopališča, vzdavajte spominske plošče z imeni, stavite spomenike, poskrbite vsako leto za sveto daritev bratom, ki počivajo v tujih deželah morda brez groba in križa!

Pokoj njihovim dušam, čast njihovega spomina! J. H.

— **Napredovanje železniških poduradnikov.** Te dni se pripravlja naredba za napredovanje železniških poduradnikov. Uradniki bodo postali tisti poduradniki, kateri imajo vsaj nižjo srednjo šolo. Vprašamo pa: Zakaj ne bi dosegli uradniške časti tudi tisti, ki nimajo srednje šole, a so napravili z odliko predpisane izpite, n. pr. prometni. Mnogo je slovenskih postajnih mojstrov, ki izvršujejo službo vestno in v splošno zadovoljstvo že nad petnajst let. Ali je res bolje, da zna železničar predstavljati grške in latinske klasike, kakor da vestno izvršuje svoj poklic? Zato prosimo železniško ministrstvo, da naj to naredbo uveljavi za tiste, ki bodo šele pristopili k železnici, stari pa naj da, kar jim gre.

— **Volitve v zdravniški svet pri osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu** se bodo vršile v najbližjem času. V smislu zakona za zavarovanje delavcev bo ta svet posvetovalni organ ravnateljstva glede skrbstva za zdravje zavarovanih članov in bo štel dvanaest rednih članov in dvanajst namestnikov. Aktivno in pasivno pravico imajo vsi zdravniki okolišnih uradov in blaginje za zavarovanje delavcev. Po sporazumu med osrednjim uradom in zdravniškimi organizacijami bodo kandidatno listo predložili zdravniki osrednjega urada v Zagrebu. Kandidati so razdeljeni sledeče: Zagreb dobi štiri člane in štiri namestnike, Hrvatska, Slavonija in Medijmurje enega člana in enega namestnika, po dva člana in dva namestnika dobijo Srbija in Slovenija, po enega člana in enega namestnika pa dobe Dalmacija, Nojvodina, ter Bosna in Hercegovina. Odbor zveze blaginje zdravnikov za Slovenijo je določil kot kandidata v ta svet dr. D. Bleiweis-a, šef-zdravnika OUZD in dr. Ivana Zajca, blaginje zdravnikov v Ljubljani. Za namestnika pa dr. R. Bergmana, zdravnika v Zalcu in dr. V. Hudelista, zdravnika v Brežicah.

— **Odbor Zveze blaginje zdravnikov** je prejel odlok osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu, da se ima ukiniti izplačevanje posebnega honorarja za zdravniška poročila v neugodnih slučajih. Odbor ZBZ je sklenil osrednjemu uradu poslati spomenico proti temu odloku, ob enem pa pozvati svoje člane, da vrše zdravniško službo vse dotlej, dokler ne pride odgovor na to spomenico, kar bo odbor pravočasno objavil. Obstoji upanje, da bo osrednji urad upošteval tehtne razloge, ki dokazujejo pravico slovenskih zdravnikov do gori navedene nagrade in da brez posebnega odškodovanja ne

Politične slike iz Moskve.

Inženier N. Basseches je priobčil v N. Fr. Presse sledeče zanimivosti iz sodobnega ruskega političnega življenja.

Posebnost demonstracij v Moskvi od-govarja značaju ruske revolucije. Revolucionarna vlada potrebuje cesto kot sredstvo, da vpliva na množice. Te demonstracije napravijo pa zmeraj vtis umetne uprizoritve. Revolucija se je razvila iz neverjetnega kaosa do oblik najjačjega združenja vseh moči, do državne organizacije, ki je do zadnje pičice premišljena. In zato ima uspeh vsake demonstracije zmeraj znake te organizacije, tudi če pride do resničnega izražanja ljudskega mišljenja. Revolucija si hitro ustvarja tradicijo in obredne zakone.

V zadnjih petih letih se je življenje v Moskvi popolnoma predrugačilo, tako po notranji vsebini kakor v pojavih na zunaj. Kakor pa kažejo upravni aparat, industrija in umetnost še zelo vidne sledove preteklosti, tako spominjajo tudi parade in manifestacije na staro Rusijo. Prej so nosile verne množice podobne svetnikov, cerkvene zastave, slike carjev in trobarvni prapor okoli, danes pa nosijo z isto vneto rdečo revolucionarni prapor. Ta narod, ki včasih čudovito jasno misli, je obenem po vsem

svojem notranjem bistvu vdan mistiki. Vzeli so mu kadilo cerkva, vzeli so mu bizantinski sijaj in orientalsko mistiko pravoslavne cerkve, uničili so carstvo, spojeno z vrhovno cerkveno častjo: namesto vsega tega si je ustvaril narod novo vero — komunizem, Marx je njegov odrešenik, njegova dela so ruski evangelij in Ljening je njegov prerok.

Prvi maj: Na Rdečem trgu se zbirajo bataljoni in škadroni. Med flovnatno barvo armade vidiš policijske čete v malinastobarvnih in svetlomodrih jopičih; za njimi pa valoveče morje rdečih zastav. Napisi v belih in zlatih barvah. Delavska odposlanstva. Sprejaj so tribune diplomatskega zbora, domači in tuji gosti. Kakor stolp se dviga v sredi govorniška leca.

Parada je taka kakor so pač vse parade: godba na pihala in občajni ura. V dolgi vrsti defilirajo polki. Za rdečimi, z zlatimi vezeninami čisto pokritimi zastavami korakata vmele dve delavca, zastopnika polkovnega imetelja, kakšnega industrijskega podjetja ali pa kakšnega krajevnega sovjeta. Za polki pa brezkončna vrsta vojaških mladinskih organizacij, v belih jopičih in sivih čepicah.

Trockijev sijajni govorniški glas se razlega jasno in ostro čez velikanski trg,

jek dobro izrabljajoč. Brezbarvno govori nato neki nemški komunist.

Mesto se je bilo že nekaj dni okrasilo. Jelovi venci, prosojni napisi, povsod sovjetski grb: kladivo in srp v nešteti variacijah. Na vladnih poslopijih svečana razsvetljava. V razstavnih oknih elegantnih izložb rdeče svilene bluze in rdeče žensko perilo. Pravtako rdeče sestave moške mode.

Po paradi brezkončna demonstracijska armada po cestah notranjega mesta. Pravzaprav predpustna igra: na tovrstnih avtih — kostumske skupine, v omnibusih — vrisakajoči otroci. — Smo tudi v Ljubljani že videli nekaj podobnega. — Pred mestnimi vrati ljudska veselica. Redne vrste polkov, z zlato vezeno pokrite polkovne zastave, premišljeni kin vladnih poslopij, elegantne ženske bluze in izložbah — pozabimo, da je rdeča barva barva revolucije. Povsod tukaj je ta barva narodna barva, kakor na primer rdeča barva v Zedinjenih državah.

V prejšnjih letih armada ni bila tako v redu kakor je sedaj. Namesto mladinskih organizacij so korakali oboroženi delavci v razcapani civilni obleki. In videlo se je, kakor bi marširala revolucija sama. Sedaj se pa vidi, kakor bi revolucije ne bilo več. Vsakdanjost plava nad Rusijo; kolikor pač moremo govoriti o vsakdanjosti v tej deželi, ki vedno vre in ki je mistično brezkončna.

Curzonova nota je bila senzacija v političnem življenju Rusije. — Curzon je naperil ostro noto proti sovjetom. — Kakor bi bil kdo pritisnil na neviden signalni gumb, tako so se vile iz obratov in uradov množice na cesto, in spet so napravili demonstracijo.

Jasno sveti solnce. V dolgih vrstah korakajo delavci, vojaki in trope pisanih deklacij, popoln balet. Potem pa profesorji in dijaki. Organizacija sijajna, brez pogreška. Natančno 24 ur je prešlo od znanstva one note, in že nosi množica prosojne napise in plakate. Zopet isti predpustni značaj, tovrstni avto s simboličnimi skupinami. Vojak rdeče armade napada z bajonetom angleškega kapitalista. Curzon in Mussolini visi ta v raznih eksemplarih na vislicah. Velik je kontrast med obrazi in razpoloženjem ljudstva — ter med namenom demonstracije. Jasno je začetano na obrazih veselja nad lepim dnevom zgodnjega poletja, ki je obenem dela prost.

Vorovskega nesejo v Moskvi h pogrebu — umorili so ga v švicarskem mestu Lausanne. — Brezkončen žalni izprevod Vlada. Diplomatski zbor. Cete peš in na konju. Nešteta odposlanstva. Kljub nalive gost spalir po cestah. Resni obrazi. Vsi prosojni napisi so naslovljeni na narode vzhoda. Danes bi se dal razlagati vtis, da j

bo vztrajal pri svojem sklepu, tem manje, ker je ugoditev spora v interesu obeh pogodbenikov.

— Novi gerent v Trbovljah. Pokrajinska uprava za Slovenijo je odstavila dosedanjega gerenta v Trbovljah g. Korena ter imenovala na njegovo mesto pisarniškega adjunkta pri invalidskem oddelku v Ljubljani g. Antona Fortiča, ki je že pred dvema letoma bil delj časa gerent v Trbovljah.

— V Kropi so ustanovili odbor z nalogo, da zbira sredstva in pripravi vse potrebno, da postavi občina in župnija Kropa ob cerkveni steni spomenik padlim vojakom. Spomenik bo najbrže sestavljen iz dveh plošč z imeni, sredi med njima velik križ s korpusom, spodaj klečalnik in svetilka z večno lučjo, ob straneh dvoje drevesc, zgoraj strešica. Predsednik odbora je g. Luka Hafner, trgovec, tajnik pa g. združni obratovodja Viktor Šolar. Za spomenik se trudijo zlasti sorodniki in tovariši padlih ter bivši vojaki.

— Kaj je danes najcenejše? Najcenejša stvar na mestu so danes brez dvoma slovenski dnevniki. Posamezne številke slovenskih dnevnikov običajno stanejo 1 dinar. Če vzamemo za podlago ceno vžgalice, stane torej posamezna številka večine slovenskih dnevnikov 1 stari krajcar. Toda pred vojno, ko so vžgalice veljale 1 krajcar, je stala posamezna številka slovenskih dnevnikov 5 krajcarjev. Zato bi pravzaprav morala veljati danes posamezna številka tega ali onega slovenskega časnika 5 dinarjev. Isto velja o mesečni naročnini. Nekdaj so veljali slovenski dnevniki mesečno po 1 goldinar 10 krajcarjev. Danes bi morali veljati torej po omenjenem razmerju 110 dinarjev, dočim znaša sedanja mesečna naročnina navadno le 12 Din, torej komaj eno devetino stare cene! Drugačno sliko pa takoj dobimo, če pomislimo, da je bilo nekdanj v naših žepih mnogo več krajcarjev kakor danes dinarjev. Kdor je imel prej mesečno 100 goldinarjev plače — in to ni bila redkost! — bi moral imeti danes 10 tisoč krajcarjev = dinarjev mesečno ali 40 tisoč kron! Ta račun nam dokazuje, kako silno smo že obubožali.

— Skofja Loka. Boj za načelnika na naši postaji je končan. Tu Grošelj, tam Rožanc, pa kjer se pripravata dva, tretji dobilek imena. Dobili smo novega načelnika iz Hrvaškega, Rožanec pa je moral hočeš nočeš nazaj v Črno-melj. Tudi sokolska muzika mu ni pomagala in gotovo se sedaj Jož kesa, da je storil za svojske varovanja toliko potov, menda celo v Belgrad mu ni bilo predaleč. Mi trgovci in drugi, ki imamo opravka z železniško upravo, zahtevamo samo pravico, da bodo vozovi pravilno razdeljevani, vsem enako, odklanjamo pa vsako radikalno ali demokrasko politiko, ker ta ne koristi nikomur, kar kaže ravno boj za načelnika na naši postaji.

— Kako se pocieni zida? Policijski načelnik v Belgradu si zida svojo vilo. Delavci so aretanti, ki mu delajo brezplačno. Upokojenemu polkovniku Isakoviću pa grade četveronadstropno hišo vojak. Tako poroča belgrajski »Radnik«. Kar se vojakov tiče, res ne bi bilo naplačno, če bi jih rajše zaposlili nekoliko pri stavbah, kakor pa da polegajo po vojašnicah. Samoposebi umevno bi se to ne smelo zgoditi na škodo nezaposlenih stavbinskih delavcev.

— Iz Jugoslovanske strokovne zveze. G. Avgust Cvikelj, glavni tajnik JSZ je dne 5. oktobra 1923 od svojega mesta odstopil, vstopil pa v službo t. del. kons. društva v Ljubljani. — Na mesto odstopivšega tajnika je načelstvo JSZ imenovalo g. Franceta Žulka, ki je že prevzel svoje posle.

— Božji rop. Zadnje nedeljo zvečer so prišli tatovi v župno cerkev na Catežu pod Zaplalom, vlomili v tabernakelj in odnesli monstranco in dva ciborija s sv. Rešnjim telesom. Tabernakelj so navrtali z navadnim svedrom, katerega so pustili na obhajalni mizi. V nedeljo popoldne ob 4. je videl nek mož dva človeka, ki sta drug za drugim prišla v cerkev, nič molila, ampak le veliki oltar ogle-

dovala in odšla iz cerkve. Slutil seveda niti od daleč ni, kaj nameravata. Do danes še ni sledu o tatovih. Grozni zločin je pretresel celo okolico.

— Kranjsko gorska podružnica SPD preklicuje zaradi dneva narodnih manifestacij izredni občni zbor, ki ga je bila sklicala v Mojsirano na nedeljo, dne 28. t. m. Ta izredni občni zbor se bo vršil pozneje.

— Knjižna redkost. Mariborska študijska knjižnica je dobila iz Monakovega ponudbo za nakup Ptolemejevega atlasa iz srede 2. stoletja oziroma iz leta 1552. Cena je 220 švicarskih frankov ali 3000 Din. Ker knjižnica sama nima potrebnih sredstev, se po časopisju obrača na javnost, da bi ji omogočila nakup te knjižne redkosti.

— Nemški bankovci — makulatura. V Berlinu je policija zaprla nekaj poljskih židov, ki so na debelo kupovali nemške bankovce in jih prodajali dalje na holandsko kot makulaturu. Na holandski meji pa so zaplenili 50 centov nemških bankovcev.

— Namesto denarja — krompir. Uredništvo lista »Schwäbische Donauzeitung« objavlja, da znaša naročnina za list za november ali december dva centa krompirja, postavljeno v hišo.

— Obubožan princ. Pariška policija je deložirala princa Siksta Parma, brata bivše cesarice Cite, ker ni plačal stanarine, njegovo pohištvo pa so prodali na dražbi.

— Redukcija uradništva v Rusiji. Centralni uradi v Moskvi bodo znižali število uradništva za 65 odstotkov.

— Zdravstveni odsek za Slovenijo v Ljubljani razpisuje več mest sekundarijev. Interesenti se opozarjajo na razpis v Uradnem listu.

— Ministrstvo za narodno zdravje v Belgradu je z odlokom od 4. oktobra t. l. H. br. 37.158 povišalo oskrbnino II. razreda v drž. sanatoriju za bolne na pljučih v Topolšici od 50 Din na 65 Din na dan in osebo od 1. okt. t. l. dalje.

— Častni večer predsedniku Slov. lovškega društva. Dne 23. oktobra t. l. so se zbrali odborniki in zastopniki SLD v lično okrašen restavracijski sobi »Pri Šestici«, da počaste spomin na poroko svojega predsednika g. dr. Lovrenčiča. Odborovemu vabilu so se odzvali povabilosti oblastev in sorodnih društev. Po pozdravu navzočih je podpredsednik SLD g. notar Hafner v imenu odbora čestitil predsedniku dr. Lovrenčiču. V lepo zamišljenem govoru je pregledno orisal vso pot in zgodovino Slov. lov. društva, ki ga je ustanovil g. dr. Lovrenčič. Spočetkoma je bil osnovan samo lovski klub, ki pa se je širil in širil. Pravo zanimanje za naravo in verna za pravilno in pravično izvrševanje lova je združilo lovce v Slov. lov. društvo pod spretnim vodstvom dr. Lovrenčiča. Z željo, da ostane slavljeneč še naprej društveni predsednik in vnet pospeševatelj pravih lovskih nazorov, ponovi novoporočencema društvene čestitke. Predsednika pa prosi, da sprejme v znak priznanja in zahvale za vse požrtvovalno društveno delovanje skromen spominek Slov. lov. društva. — Društveni gospodar g. Rozman izroči krasno izdelanega bronce-jelena z gravirano ploščico: Svojemu predsedniku Slovensko lovsko društvo — 27. IX. 1923., g. Tančič pa pokloni gosp. dr. Lovrenčičevi šopek cvetja. Sledile so še čestitke zastopnikov sorodnih društev. Predsednik Lovrenčič se je zahvalil za prirejani večer in za spominek SLD povdarjajoč, da mu je na tem, da se zasedi v sleherno lovsko srce pravo pojmovanje narave in ljubezen do stvarstva. Kadar doseže SLD to vzvišeno nalogo, potem lahko rečemo, da je dovršilo velik del svojega programa.

— Storja od kozorec. Janez Strmljanov iz litijske okolice si je postavil nov kozolec. Ko je bil dograjen, zbrali so se gospodar Strmljan, tesar Fr. Prašnikar, njegov pomagač Obreza, več delavcev in sosedov, da mu pobere opore in ga slovesno razkrijejo. Obreza je prišel k tej slavnosti že malo

dobre volje, ker ga je popil par čašice že na račun zlikovca. Ugajal je — burke, končno pa se je lotil sam delat in je podrl počasi vso kozolčevo oporo. In zgodilo se je nekaj strašnega. Ko je odletela zadnja opora, zvrnil in sesul se je kozolec s strašnim ropotom po travniku. In zaječali so ranjenci in kričali navzoči. Gostje Gril, Magdič, Osepek so obležali nezavestni, drugi pa so vplili in klicali: Joj! Joj! oprimaje se za noge, roke in glavo. Uganka je bila kmalu rešena. Nerodni Obreza je pobral opore, še preden so kozolec s primernimi klini zagodili. Zaključila se je ta nerodna kozolčeva igra pred litijskim sodiščem, kjer je bil obsojen Strmljan na 100 Din globe, ker je najel mosta brez obutnega lista, Prašnikar na 49 ur zapora, ker je delo prevzel in glavni krivec Jože Obreza na 14 dni strogega zapora, ker je podrl opore. Pri tožil pa se je Strmljan in ugotavljal, da mu je Prašnikar povedal, da nima pravice, šele, ko je bil kozolec že skoro demontiran. Prizivni senat je njegov priziv zavrnil, pač pa so se usmislili sodniki Obreze in so mu spremenili strogi zapor v navadni, da bo revež malo lažje preživel svoje težke dni.

— Nevarni zločinci aretirani. Aretiran je bil in izročen deželnemu sodišču pekovski pomočnik Alojzij Florjančič, ker je ogoljufal Josipa Vilarja za 5993 K. — Orožniki v Železnikih so aretirali Alojzija Škodlarja, ki je 14. aprila pobegnil iz ljubljanske bolnišnice in ukradel obleko sobolniku Ivanu Ažmanu. — Orožniki v Črnomlju so aretirali ponarejevalca bankovcev Mile Mignevo, ki je tudi ogoljufal Jožeta Vukšiniča v Želebju za 24.000 kron. — Orožniki v Slov. Bistrici so aretirali Josipa Frasa, ki je meseca septembra letos vlomil pri g. dvornemu svetniku Fonu. — Orožniki v Grosupljem so aretirali nevarnega tatu koles Jakoba Bričlja. — Orožniki v Ljubnem so v vlaku aretirali nevarnega vlomilca Ljudovika Bajca in ga izročili okrožnemu sodišču v Celju.

— Tatvine. V noči na 21. t. m. je bil pri posestniku Francu Pečarju v St. Vidu nad Ljubljano ukraden 4800 K vreden prešič. — Dne 11. t. m. je bilo vlomljeno v stanovanje polirja Vincenca Gerška v Zabukovcih. Tat je odnesel obleko in čevlje v vrednosti 9000 K.

— Sufler ali suflerka. Uprava Narodnega kazališta v Osijeku išče dva spretna suflerja (suflerki), 1 za dramo in 1 za opero ozir. opereto. Oftere naj pošljejo naravnost na upravo gledališča. 6806

Primorske novice.

p »Goriška Stražac« — »Vedetta Goriziana«. Kakor smo že poročali, je oblast zadnje številke »Goriške Stražec«, v kateri je bil priobčen zloglasni prefektov ukaz o dvojezičnosti, zaplenila, in sicer zaradi žalnega črnega roba, s katerim je list izšel. Dne 25. t. m. je izšla nadaljna številka »Goriške Stražec«, v kateri je prefektov ukaz še enkrat ponatisnjen, ravno tako tudi kratki a krepki odgovor nanj. V ostalem obsega ta številka le dve strani in prinaša razen gornjega le še pojasnilo o konfiskaciji z naznanilom, da bo list poslej zopet redno izhajal, dalje kratko vest, da je enaka usoda kakor »Goriško Stražac« zadela tudi list »Edinost« in končno protest slovenskih poslancev na Mussolinija — vse seveda z italijanskimi prevodi.

p »Edinost« z dne 25. t. m. prosi svoje sotrudnike, naj vsakemu svojemu prispevku za list dodelajo odgovarjajoči italijanski prevod. Uredništvo bo oskrbelo prevode samo tistim dopisom, kjer pisec res nikakor ni bilo mogoče, da bi to sam storil.

p Batinaš. V torek ponoči je nekaj fantov v Sv. Križu nad Trstom spremilo na kolodvor tovariša-vojaka. Tam so jih čakali fašisti in dva miličnika. Poklicali so fante posamič k sebi in jih brez vsakega razloga pretopli. Navzoči orožniki so batinanju prisostvovali, ne da bi bili posredovali.

Štaterske novice.

š Prepoved živinskih sejmov v celjskem okrožju. Okrajno glavarstvo Celje razglašja, da je vsled razširjenja slinovke od 25. t. m. dalje vsako obdržavanje živinskih sejmov in izdaja-

nje živinskih potnih listov oziroma podaljšanje veljavnosti teh potnih listov za vse v političnem okraju se nahajajoče sejsmske okraje prepovedati o

š Goveje meso po 15 in 17 Din. V četrti dne 25. t. m. se je začelo prodajati v Mariboru na občinski stojnici goveje meso dobre kvalitete po 15. in 17 Din kg. V ranih urah so se gospodinjje že nastavile, da dobe res zaželeno cenejše meso, ker je razlika pri drugih mesarjih 30 kron pri kg. Bil je velik naval.

š Tatvine. Dne 19 t. m. okoli 8. popoldne so se neznani zlikovci oglašili pri posestniku Janezu Berniku pri Sv. Ožboltu in mu odnesli razne slatnine in srebrnine ter nekaj gotovine. Skupna škoda znaša 15.182 K. — Dne 20. t. m. je bila posestniku Francetu Čebe v Loku pri Ptuj ukradena 7 let stara krava, vredna 25 tisoč kron.

Gospodarstvo.

Janko Jovan:

Gospodarska pogajanja z Avstrijo.

V nekaj dneh že se prično gospodarska pogajanja z Avstrijo in javnosti so že priobčena imena delegatov naše vlade, ki bodo zastopali gospodarske koristi naše države. V delegacijo so pozvani načelnika v trg. ministrstvu dr. Milan Tudorovič in Milivoj Savič ter bivši ravnatelj carine Sv. Kukič. Osebe so nam znane in moramo priznati, da je vsak izmed njih strokovnjak za se, četudi nam je ta trojica znana po večkratni ostri kritiki, ki jo je zlasti hrvaško pa tudi slovensko časopisje spravilo proti njim v javnost. Ker pa zadevajo gospodarska pogajanja, ki se imajo pričeti med našo državo in Avstrijo, v mnogem zlasti gospodarske interese Slovencev in Hrvatov, je umevno, da delegiranja imenovanih treh strokovnjakov hrvaško časopisje ni brez pridržka vzelo na znanje; zlasti zagr. »Morgen« zamerja vladi, da je pri imenovanju delegacije popolnoma prezrla Slovence in Hrvate, dasi se bo baš o njihovih gospodarskih interesih v prvi vrsti pogajalo.

Leta 1920. je finančno ministristvo pozvalo dolgo prej, preden so se pričela gospodarska pogajanja z Italijo, celo vrsto gospodarskih delavcev, da naj posamezna vprašanja, ki so imela priti v razpravo, obširno obdelajo, da bi tako vladni delegati ne prišli k razpravam brez temeljitega poznanja gospodarskih razmer in potreb. Dotične, ki so imeli napraviti poročila, je vlada nameravala pritegniti k pogajanjem kot eksperte, ki naj bi bili s potrebnimi nasveti vedno pri roki glavnim vladnim delegatom. Pozneje, ko so se pogajanja vršila, je vlada odstopila od svoje namere in so zastopali vlado skoro le načelniki posameznih ministrstev brez ekspertov, ki bi poznali gospodarske potrebe tudi v podrobnosti. Posledica tega je bila, da je rapalska pogodba, ki obsega v veliki meri tudi sklepe gospodarskega značaja, v teh zelo pomanjkljiva in se ni ozirala na interese tistega dela države oziroma državljanzov, na katere se neposredno nanaša. Sedaj je izdal g. dr. Tudorovič kritiko o rapalski pogodbi, ker uravnava istočasno politične in gospodarske odnose, a kritika stvari same ne more spremeniti več.

To konstatacijo je treba navesti zato, ker so vsi predznaki tu, da se bodo tudi pogajanja z Avstrijo vodila brez temeljite in vsestranske predpriprave. Da so delegatje, ki jih je vlada imenovala, strokovnjaki, tega kakor že omenjeno, nihče tajiti ne more, a kljub temu nam ta imena še ne dajo zadostne garancije, ker vemo, kako se za slična pogajanja v Avstriji vse eventualnosti pripravijo, a vemo tudi, da specielno naših gospodarskih potreb in zahtev niti g. Tudorovič niti g. Savič poznati in presojati ne moreta, kakor jih more poznati in presojati strokovnjak, ki se je stalno z njimi bavil. Ze samo okolnost, da stališča g. Saviča v obmejni legi naše industrije naša javnost ne le ne priznava, temveč odločno odklanja, jemlje potrebno zaupanje v njegovo misljo. Prav tako spominja »Morgen« g. dr. Tudorovičovo odklo-

vse naročeno. In vendar tega vtisa ni. Da je bil v Lausanne umorjen boljševik Vorovski, to je morebiti tem množicam vseeno. Ni jim pa vseeno, da je bil umorjen Vorovski kot zastopnik ruskih koristi v orientu.

Turčija in problem morskih ožin — Bospora in Dardanel — sta ruskemu mišljenju zelo umljiva. In če zastopa ruske koristi tukaj vlada sovjetov ali pa katera druga, zmeraj bo v teh vprašanjih imela simpatije množic za se.

Zmeraj praznujejo kje v Moskvi kak političen praznik.

Petindvajsetletnica komunistične stranke — in poslopja stranke se ogrnejo v rdečo barvo in v jelovo zelenje. Ponoči pa bleščijo v svetli luči. Mednarodni kongres Rdečih za drug — pa vidiš isto v številnih izložbah in na upravnih poslopih moskovskih konsumnih zadrug. In zopet tovarni avti, polni delavk v rdečih rutah. Zopet dolge trume nastavljenecv in delavcev, z godbo.

Tih je moskovski Kreml. Strogo ga stražijo, dvojne so straže pri vr: tih. Strogo nadzorstvo. Notri, na trgih in ulicah, posamni pešci. Vojaški oddelki marširajo sem in tja.

Sredi velekrasne galerije stoji osameli podstavek Carja — Osvoboditelja. — To je bil Aleksander II., osvoboditelj kmets. — Sicer je vse tako, kakor je bilo. Velikanski top, velikanski zvon. Uplenjeni topovi ob vojašnici in ob armadu.

Tihe so številne stare cerkve, tihi so mnogobrojni stari samostani. Tiha je prekrasna Uspenskijska stolnica.

Malo palačo popravljajo in predelujejo. V notranjščini nekdanjega velikega carskega grada je zopet živahnejše življenje. Tu zborujejo najvišje zakonodajne skupščine Rusije — vseruski osrednji izvršilni odbor in pa izvršilni odbor zveze socialističnih sovjetskih republik.

Znotraj je vse nedotaknjeno. Ob velikih stopnicah prekrasna slika bitke pri Kulikovu proti Tatarom.

Pojdi naravnost naprej in vidiš sliko Aleksandra III. (1881—1894), kako govori kmečkim poslanstvom: »... vse govorice o ponovni razdelitvi zemlje so prazne — lastnina je nedotakljiva — — — tudi vaša lastnina — — —«

V predsobah so se nastanile omare za knjige. V dvorani vojaškega Reda sv. Jurija vidiš napisane polke carske ruske armade v zlatih črkah na belem marmorju. V zlatih črkah tisoči imen umrlih vitezov sv. Jurija.

Zraven pa dvorane drugih redov: Sveti Vladimir, sedaj obednica poslancev; damski red sv. Katarine; paradna spalnica carjeva — vse nepoškodovano in nedotaknjeno.

V neki prelepi dvorani so zaposlene tipkarice, ki tipkajo govore poslancev.

V dvorani sv. Andreja pa zboruje sama skupščina. Dvorana razdeljena v dva dela, za poslance in za poslušalce. A v prostoru za poslušalce je le malo ljudi. Rdeča predsedniška in govorniška tribuna je v čudnem nesoglasju z odlično svetlomodro barvo dvorane. Pust in dolgočasen, enozvočen je glas govornika. Kakšno poročilo najbrž, brez konca — polno števil.

Popolnoma redno in brez osebnih strasti deluje zakonodajni stroj.

Na hodnikih statistične tabele. Vzoreci denarja in papirnati znak. Zraven pa fotografije kronskega zaklada...

Na zidovih Moskve vidiš majhne bele listke. Cisto tuji so, v rdeči Moskvi, med pisanimi lepki. Zgoraj je grški križ. Vsebinski: »Mi, vdani Tihon, patriarh vse Rusije, nadškof v Moskvi — — — Napada nasprotnike pravoslavne cerkve, prosi sovjetsko vlado za odpustčenje in ji izraža svojo vdanost. Grozi tistim duhovnikom, ki so na tujem. Zraven pa lepak nasprotnikov, tik zraven.

Velika gneča v hodnikih Donskega samostana. Stare ženske. Črni menihi. Včasih lilasta sutana kakšnega prelata.

Naprej in naprej prihajajo duhovniki — in izkazujejo patriarhu svojo vdanost, poklekajo pred njim. Prosijo za odpustčenje.

Močen je še ta starec; močen in častihlepen in zviti kot lisica.

Nad večerno Moskvo pojč posamni kovinski glasovi. Prej je bil to velik zbor. V polnih zvokih je donelo po cele ure čez zlate kupole mesta.

V polumraku bizantinskih kapel, ob migljajoči luči sveč, enozvočno petje duhovnikov. Oblaki kadila.

Zlektnjena, na kolenuh, moli Rusija, pred vojsko — — —

Zunaj slišiš korake v taktu. Razdražujoče, grozeče in drzno se glasi revolucionarskega pesem. Četa komunističnih mladinskih organizacij — — — V očeh fanatičen zagrizen ogenj — — —

Čez neraven tlak drvi avto. Spreddaj rdeči sovjetski prapor. Valovajoča griva v vozu, žareče oči — — —

Današnja Rusija — — —

Kaj je lepše! Kakor dosedaj še zmeraj, bo ostala tudi tukaj, v vsej lepoti, samo prva slika.

pilno stališče o pritegnitvi tujega kapitala v naša podjetja kot spodliko, da bi mogel brez domačih strokovnjakov odločilno zastopati interese Hrvatov in Slovencev. O g. Kukiću samem pa javlja časopisje, da poverjenega mesta v delegaciji ne sprejme.

Sklepanje o bodočih gospodarskih odnosih med našo državo in Avstrijo je tako važno in zadeva tako kočljiva vprašanja, da bi morala vlada odstraniti vsak sum v popolno nepristranost in brezpartijsko poznavanje najmanjših podrobnosti vprašanj, ki se bodo reševala. V splošno strokovno znanost imenovanih delegatov sicer ni pomislekov, pač postojajo ti radi posebnega stališča, ki jih zastopata dva glavna delegata v posameznih gospodarskih vprašanjih. Posledice sklepanj, ki jih bo napravila delegacija, so dalekosežni in se po enkratnem sprejetju ne bodo dali več lahko in v doglednem času spremeniti, česar tudi ni želeli, ker potrebujemo nekaj stalnosti in ureditvi medsebojnih gospodarskih odnosov s sosednimi državami. Fakt, ki se ne da utajiti je, da javnost ni sprejela imenovanja delegacije za pogajanja s polnim zaupanjem in ta fakt sam je menda dovolj tehten, da vlada svoje imenovanje revidira, odnosno, da delegacijo izpopolni.

Vsled naše geografske lege, kakor tudi vsled naše zgodovine je cela vrsta gospodarskih vprašanj, ki zadevajo specielno nas in Hrvate, a so brez večjega interesa za oni del naše države, ki ni imel neposredne zveze z bivšo Avstrijo. Čisto umevno je, da ta vprašanja človek, ki se z njimi ni podrobneje bavil, ne bo presojal tako kot dotični, ki je imel z njimi posla. Zato ni prav nič pretirano, ako zahtevamo, da se k pogajanju, ki zadeva v prvi vrsti naše interese, pritegnejo strokovnjaki, ki jih ne le splošno, temveč tudi podrobno dobro poznajo; zato pa smemo upravičeno zahtevati, da se povabijo k gospodarskim pogajanjem z Avstrijo tudi Slovenci in Hrvati. Le če se bodo pogajanja udeležili tudi strokovnjaki, ki dobro poznajo naše gospodarske razmere, moremo upati, da po končanih pogajanjih ne doživimo razočaranja.

Da vodita pogajanja dva prva načelnika iz trgovinskega ministrstva, je prav in umljivo, a prav tako prav in umljivo je, če zahtevamo, da se delegaciji pridele tudi slovenski in hrvaški eksperti. Tako v Zagrebu kakor v Ljubljani imamo pri trgovski zbornici, zvezi industrijcev itd. dovolj sposobnih moči, katerih sodelovanje pri tako važnem pogajanju bi javnost pomirilo in odstranilo pomisleke v srečno izbero delegatov. Ker ima vlada še teden dni časa, da delegacijo izpopolni in je bila od javnosti na potrebo tega opozorjena, bi značilo, bagatelizirati naše gospodarske interese, ako ne bi se upoštevala ta želja, ker ne more biti niti njena namera, še manj pa bi tako postopanje moglo koristiti stvari.

g Žitni trg. Na novosadski produkti borzi notirajo žito sledeče cene (za 100 kg): pšenica 330—335 Din, ječmena 250 Din, oves 235 Din, kuruza 245 Din, beli fižol 530 Din, pšenična moka št. 0 540 Din, otrobi 135 Din. — Tendence nespremenjena. — Na zagrebški produkti borzi so bile cene sledeče: pšenična moka št. 0 545 Din, kuruza 255 Din, oves 235 Din. Tendence nespremenjena.

g Tržne cene v Vojvodini so bile te dni sledeče: Govedina 18 Din, teletina 22 do 24 Din, prešičje meso 24 Din, salo 38 Din, slanina 36 Din, mast 38—40 Din, svinjska reberca 20 Din kg, mast 37 Din kg, salo 36 Din, jezik 20 Din kg, klobase 25 Din kg. Par piščancev stane 20 Din, kokoši 40—50 dinarjev, par pletanih gosi 125 Din, par puranov 160 Din. — Krompir stane 2 Din kg, fižol 7 Din liter, zelena solata 0.50—1 Din glava, karfižola 12—14 Din glava, sveži kapus 2 Din kg, kislo zelje 7 Din kg. — Orehi 9 Din kg, hruške 5 Din kg, jabolka 5 Din kg, grozdje 4—6 Din kg, mleko 3 Din liter.

g Izvoz hmelja v Belgijo. Belgija uvaža vsako leto veliko množino hmelja za svoje pivovarne. Opozorjeni na to, da je pridelek hmelja v Jugoslaviji tako velik, da se izvažajo, želijo belgijski pivovarji stopiti v stik z našimi hmeljarji. Vsi hmeljarji, ki imajo na tem interes, naj pošljejo natančne ponudbe z navedbo cen plačilnih kondicij, dobavnega roka, natančnimi navedbami o krajevnem poreklu hmelja ter vzorci na belgijski konzulat v Ljubljani (v pisarniških prostorih veleposlaništva).

g Kje so dinarji? V zadnjem času je opazila tudi Narodna banka, da primanjkuje denarja. Zato je priredila preko svojih podružnic anketo, da najde tiste kotičke, kjer se skrivajo dinarji. Izmed poročil, ki jih je prejela Narodna banka, je posebno zanimivo poročilo podružnice Narodne banke v Vojvodini. Ta podružnica je sporočila, da so po njeni cenitvi dobili kmetje v Vojvodini za svoje prideleke doslej okoli 170 milijonov dinarjev, v vojvodinske denarne zavode pa so vložili le 3 milijone dinarjev, ostanek pa drže doma. Anketa je nadalje ugotovila, da kmetje prav močno kupujejo po drogerijah steklenice s steklenimi zamaški. V te steklenice nabašajo denar in potem vse skupaj zapoklejo. Na vprašanje, zakaj to delajo, so neki kmetje odgovarjali, da denarnim zavodom ne zaupajo, drugi pa so rekli, da ni prav, če banke dajejo le po 6 ali 7 odstotkov obresti, potem pa vlagatelju niti njegovega vložnega denarja pravočasno ne izplačajo. Zato da smatrajo oni za boljše, če denar pridržijo sami in ga zapoklejo. Kakor je anketa ugotovila, sta na ta način odtegnjeni prometu okoli 2 mili-

jardi dinarjev in odtod izvira večidel pomanjkanje gotovine. In če še omenimo, da je te dni prinesel neki kmet zamenjat v Narodno banko 17 tisočakov, ki so mu jih bile miši obgrizle, potem je razumljivo, da mora denarja manjkati. Tako poroča belgijska »Pravda«. Jasno je, da veljajo opisane razmere pred vsem za južne kraje naše države. Slovenski kmetje že nimajo več kaj za hranilnice, ker so že vložili skoro ves svoj denar v — davkarje.

g Kako »intervencira« Narodna banka? Kadar dinar preveč skače, bodisi navzdol ali pa navzgor, takrat »intervencira« Narodna banka, da z nakupom ali pa s prodajo deviz dinarjevo skakanje omili. Ko je zadnjič dinar začel naglo padati oziroma cena tujega denarja rasti, je Narodna banka hotela prengli padec dinarja preprečiti s tem, da je oddala nekaj lir neki zagrebški trdnici po »zmernih« cenah. To je pa storila Narodna banka ob tako pozni uri, da njena »intervencija« v kurznom listu sploh ni prišla do izraza. Tako poročajo zagrebški listi. Mi pa pravimo, da bo ta »intervencija« prišla do izraza v obliki boljše ali slabše »zarade«. »Znati je treba,« je rekel baje ranjki Ravnik.

g Dohodki trošarine so značali v mesecu septembru t. l. 36,469.157.37 Din. V treh mesecih proračunskega leta 1923-24. se je iz trošarine nabralo 133,979.644.37 Din, medtem ko je bilo v proračunu predvidenih samo 122 milijonov 595.250 Din.

g Sladkorna pesa v Avstriji. Letos so pridelali v Avstriji toliko sladkorne pese, da bo dežela s sladkorjem preskrbljena do konca februarja prihodnjega leta. Kilogram avstrijskega sladkorja bo veljal v Avstriji 10 tisoč avstr. kron.

g Odkritje novih zlatih rudokopov v Bolgariji. V južni Bolgariji blizu vasi Radomir so našli velike in bogate zlate rudnike. Inženirji, ki so po nalogu bolgarske vlade preiskali nove rudnike, menijo, da vzdržuje zlati rudokop okrog 40.000 kg zlata.

g Češkoslovaška in predvojne avstrijske rente. Češkoslovaška bo pričela te dni izplačevati kupone in pa vse do sedaj zaostale obresti po prvotni obrestni meri v češkoslovaških državnih papirjih. — Pri nas ni o izplačilu, odnosno o konverziji avstrijskega predvojne dolga ne duha ne sluha.

g Pomnožitev zlate zaloge romunske Narodne banke. Romunsko finančno ministrstvo je te dni prejelo zopet šest milijonov zlatih kron kot delež likvidacije avstrijsko-ogrške banke. Zlato je bilo oddano romunski Narodni banki na račun državnega dolga, ki se tako zmanjša za 1.5 milijard lir.

g Ruski izvoz žita. Od 15. avgusta do 10. oktobra je Rusija izvozila preko osem milijonov pudov žita. Od tega odpade 5 milijonov pudov žita, predvsem rži, ječmena in pšenice na Nemčijo. Ostanek se razdeli na Holandsko (2 milijona pudov), Dansko (500.000 pudov) in Finsko (500.000 pudov).

g Novi premogovniki na Ruskem. V berdeguvski pokrajini v orenburški guberniji so odkrili bogate plasti črnega premoga. Premogovnik cenijo na 30 milijonov pudov. Kirgiški industrijski odbor bo pričel v bližnji bodočnosti s kopanjem.

g Uvozna carina na stavbeni material in živila na Japonskem prosta. S cesarskim dekretom z dne 17. septembra je Japonska ukinila uvozno carino na stavbeni material in živila. Ta naredba velja do 31. marca 1924.

g Dražba lesa. Pri direkciji šum v Vinkovcih se bo vršila dne 5. novembra t. l. dražba 1078m³ topolovega lesa. Predmetni oglaš je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

g Dobava decimalnih tehtnic. — Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 6. novembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave 50 decimalnih tehtnic. Predmetni oglaš z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

BORZA.

Curijh, 26. okt. (Izv.) Devize: Pešta 0.0302, Berlin 0.00000000006, Italija 25.22, London 25.22, Newyork 561.50, Pariz 32.65, Praga 16.55, Dunaj 0.007875, Sofija 5.30%, Belgrad 6.50, Varšava 0.000150. — Valute: nemško-avstr. krona 0.0079.

Zagreb, 26. okt. (Izv.) Devize: 0.49—0.50, Italija 3.91%, London 392—393, Newyork 86.25—87.25, Pariz 5.05—5.12, Praga 2.59—2.62, Dunaj —12.30 do —12.50, Curijh 15.57%—15.62%. Valute: Dolar 84.25—85.—.

Ljubljanske novice.

Ij Lažnjivo hujskanje proti poklicnim gasilcem. Ze dalje časa opazujemo, kako časopisje opozicije v mestnem svetu na vse mogoče načine hujska proti poklicnemu gasilstvu mestne občine. V vseh večjih, moderno upravljenih mestih Evrope so uvedli poklicno gasilstvo in temu zgledu je sledila tudi Ljubljana, ki se je pod upravo sedanje večine v mestnem svetu začela modernizirati. Prostovoljno gasilno društvo ima kljub temu še lepo nalogo, da podpira poklicne gasilce. Požar na Karlovski cesti je pa pokazal nasprotno, obžalovanja vredno sliko. Odkod in v kakšne namene da služi to hujskanje proti poklicnemu gasilstvu ni težko uganiti. Še grši je pa način, kako in s kakšnimi sredstvi se to hujskanje vrši po ljubljanskem demokratskem časopisju stare in nove baže, ki toliko da ne razločuje že — klerikalnega in liberalnega ognja. Klevete, ki

jih je zagrešilo včeraj omenjeno časopisje, bo imelo še druge posledice, vsled česar objavljamo danes samo sledeče suhe konstatacije o dejanskem stanju, ki smo jih prejeli od merodajne strani: V četrtek, 25. oktobra, je sporočilo policijsko ravnatelstvo ob 20.35 gasilskemu uradu, da gori na Karlovski cesti hlev ali šupa. Ob 20.37 je odšel trenski avto z 8 gasilci na lice mesta. Požarni čuvaj na Gradu o požaru ni ničesar vedel ter je, ko je slišal gasilski rog, vprašal, kje gori. Požara na Gradu ni bilo videti zato tudi ni mogel požarni čuvaj obvestiti gasilcev. Nato je ob 20.50 odšla motorna brigadna in ob 20.55 prostovoljni gasilci iz Ljubljane, požarna bramba iz Črne vasi (ne iz Škofelje) pa je prišla ob 21.10 na lice požara. Poklicno gasilstvo je storilo vse, kar je bilo v njegovi moči, a akcije ni moglo razviti, ker je oviralo delo občinstvo, ki je stalo in zasedlo ceste in dvorišča. Policija ni storila v polnem obsegu svoje naloge, ker je bila premaloštevilna, šele vojaštvo, katero je poklical telefonično višji nadzornik Kolesar je naredilo red, a med tem je bila gasilska akcija že končana. Naravnost škandalozno se je obnašal podstarosta Jugoslovanske gasilske zveze, obč. svetovalec Josip Turk, ki je s svojim vpitjem povzročil veliko zmedo in nered na požarišču. Misli morda, da je požarišče lokal za politični shod? Prostovoljno gasilno društvo je delno stopilo v akcijo, večina pa je stala ob političnem govorniku Turku ter mu aplaudirala na njegove napade. Poklicni gasilci so bili v svojem delu od občinstva ovirani, ter niso mogli storiti več, kakor so storili. Slišali so se napadi »klerikalni fajerberji, 4.000.000 koštate, pa nič ne znate.« Žalostno, da je mogoče kaj takega v 20. stoletju in to ob navzočnosti javnih organov policije in vojaštva, ki bi moralo v tem oziru iti gasilcem na roko. Oblast mora tu napraviti red, da se ne pripete slučajni, ki bodo imeli katastrofalne posledice.

Ij Požar na Karlovski cesti. O tem požaru smo zvedeli še naslednje podrobnosti. Pri trgovcu in gostilničarju g. Osvaldu Pengovu p. d. Rastoharju so zvečer ribali zelje. Po osmi uri je šla dekla na dvorišče po zelje. Tam je opazila nekega moškega. Vprašala je dvakrat: Kdo je? Ker ni dal nobenega glasu od sebe, mu je rekla, da bo šla po gospodarja. Nato je neznanec odšel ob Gruberjevem prekopu navzdol. Dekla je šla klicat g. Pengova, ki je natanko vse pregledal, pa ni nikogar več našel. Mudil se je zunaj okoli 10 minut. Nato je odšel v sobo večerjat. Naenkrat pridrve v hišo ljudje s klicem: Gori! Ko so domači prihiteli na dvorišče, je že švigal velik plamen ravnotam, kjer je dekla videla omenjenega moškega. Skušali so najprej sami pogasiti, pa je bilo že prepozno, ker se je ogenj silno hitro razširil. Nad skladiščem in hlevom je bilo okoli 20 voz sena, ki je popolnoma uničeno. Pričeli so hitro izpraznjevati skladišče in so večinoma vse rešili, vendar je bilo veliko blaga po vodi uničenega. Škoda prekaša milijon kron.

Ij Ob priliki obletnice »28. oktobra« to je dne osvobođenja češkoslovaškega naroda priredi generalni konzul dr. Otakar Beneš na dan 28. oktobra t. l. ob 11. dopoldne v dvorani »Mladice« sprejem in si ujoja s tem vse češkoslovaške pripadnike in vse jugoslovanske prijatelje češkoslovaško-jugoslovanske vzajemnosti, kakor tudi vse korporacije in ženska društva najviljudneje vabiti. Vabila se ne bodo razpošiljala.

Ij Na češkoslovaški državni praznik dne 28. oktobra 1923 konzulat Češkoslovaške v Ljubljani ne uraduje.

Ij Skozi Ljubljano je potoval dne 25. oktobra 1923 grški princ Nikolo. Dvorni vlak je stal v Ljubljani eno uro. Princ Nikolo se je peljal z rodbino v Pariz.

Ij Da se ne pozabi! Ljubljanske ulice nimajo skoraj drugih lepakov, kot kopo vabil na kinopredstave. Ali bo res deviza sedanjega rodu: panem et circenses! Pa pravijo, da ni denarja. Za kino ga je vedno dosti, saj pravijo, da je povsod vse polno. V moralnem oziru bomo še in še nazadovali, če bodo oblastva tako pridno dovoljevala taka podjetja. Nedavno je policijsko ravnatelstvo sicer izdalo neko dobrohotno naredbo, ki uvaža vsaj nekoliko kontrole glede mladine; toda vkoliko se uvaža, je drugo vprašanje. Naj ponovimo glavne točke dotične naredbe: Vse predstave se morajo nadzorovati. Gledati se mora posebno na tole: Predstavljeni se smejo samo filmi, ki jih je pokrajinska uprava s cenzurnimi kartami dovolila. 2. Mladina se ne sme pripuščati k predstavam, ki niso dovoljene mladini. 3. Mladina pod 16. letom ne sme posejati kinopredstav, ki se ne končajo do osmih zvečer.

Ij Davčni urad Ljubljane mesto je pričel vseni zamudnikom, ki niso v določenih rokih poravnali predpisanih davkov, dostavljati opozorilne poveljnice. Vsi davkoplačevalci se v lastnem interesu opozarjajo, da svojim obveznostim takoj zadeste, ker bi sicer morali plačati razen 6% zamudnih obresti še 4% opominjalne, oziroma nadaljnje 4% rubežne stroške.

Ij Češka abec. Tuto soboto recituje člen divadla sl. Marja Ježková a v nedeljo po divadlu na večerku recituje člen divadla pani L. Rogozova.

Ij Narodni praznik osvobođenja češkoslovaškega naroda bo praznovan dne 28. oktobra z opero »Poglavci«. Začetek že ob 19. uri. Isti dan po končani operi ob 23. uri priredi češkoslovaški konzulat in češkoslov. obec proslavni večer v dvorani »Zvezda«. Vstopnine prosto. S tem oglasom vabimo Slovence, Čehoslovake in druge Slovence k udeležbi. Vsi prijatelji češkoslovaškega naroda dobrodošli.

Ij Strokovne zveze javnih nameštencev odborova seja se vrši danes ob 20. v kleti I. del. kona. društva. Kongresni trg 2.

Ij Krekova mladina. Nocoj ob 8. uri se vrši zopet redno predavanje v navadnih prostorih.

Ij Oder Krakovo-Trnava ponovi v nedeljo dne 28. t. m. ob 8. zvečer v Kolezijski ulici šte. 1 »Užitkarje«, ljudsko igro v treh dejanjih, spisal dr. Al. Remec. Vsi prijatelji lepe igre vljudno vabljani.

Ij Snaženje mestnih ulic in mestna razsvetljava. Obč. svetnik Moškerc je stavil sledeči predlog: Mestnemu stavbnemu uradu se naroča, da izdela in občinskemu svetu predloži načrt poslovnega reda za snaženje mestnih ulic in za prižiganje ter ugašanje svetilk. a) V vseh večjih modernih mestih je navada, da se ulice snitijo in pometajo po noči. V Ljubljani imamo pa še iz starih časov uvedeno pometanje in snaženje po dnevi. Le ob času lanskih vsesokolskih slavnosti so mestni delavci ulice očistili pred dnevom. Najhujša neprimernost snaženja po dnevi je ta, da morajo otroci gredoč v šolo in iz šole dihati zaprašen zrak. Kaj pomagajo vsi predpisi za pobijanje jetike, če mestna občina sama nežna otročja pljuča napolnjuje z okuženim cestnim prahom? Ze par let sem se opazila, da je največje pometanje jutraj med pol osmo in osmo uro. To se vrši prav poseben v bližini Sentjakevske ter obeh nunskih šol. To mora prenehati in bo treba napraviti delavni red, po katerem se bo snaženje ulic opravljalo ob takem času in na tak način, da bo vsaj mladina obvarovana pred neznosnim prahom. b) Mnogo se ljudstvo pritožuje tudi zaradi nerednega prižiganja in ugašanja luči. Tozadevni mestni uslužbenci opravljajo svoje posle največ po lastnem preudarku. Obsebi umevno pride vsled tega do raznih neprimernosti. Događa se, da je en del mesta razsvetljen čisto pravilno po prvem mraku, ulice v sosesčini pa dobijo luč mnogokrat čez pol drugo ali dve uri. Še bolj neredno in neprimerno se luči ugašajo. Po leti gorijo večina luči do pol šeste ali šeste ure, ko bi bile lahko ugašane že precej ob zori t. j. celi dve uri prej. Enako pa ugašajo mestni uslužbenci luči tudi pozimi še pred šesto uro, ko je popolna tema in ko je že veliko ljudi na cesti. Da se spravi prižiganje in ugašanje v red in pravi sistem, naj mestni stavbni urad izdela tozadevni poslovni red.

Ij Koncert. Danes v kavarni Europa koncert dravske godbe. Začetek ob 9. uri zvečer. Vstop prost. 6352

Ij Policijska kronika. Policija je aretirala zaradi vlačugarstva že kaznovano Alojzijo Omerza iz Blance. — V Rožni dolini je zasačila Marija Pliberšek Matijo Zemljica, ko je nameraval Rupertu Kotniku ukrasti več čevljev in druge v drvarnici spravljene reči. — J. P. je ukradel svojemu gospodarju 4000 K. kar je po dolgem tajeju priznal. — Zaradi hudodelstva po § 129 b k. z. sta bila aretirana in izročena sodišču O. R. in njegova mladoletna žrtev J. V. Dognalo se je doslej, da je O. R. zapeljeval še druge mladoletnike in se v tej smeri policijske polzvedbe nadaljuje. O. R. je cinično priznal svoja dejanja in se sklicuje na blaznost. Res je bil svojedobno več časa v neki inozemski umobolnici. Zaradi podobnega delikta je bil že enkrat aretiran, pa se je izmuznil kazni vsled svoje slabomnosti. Starši naj pazijo na svoje otroke in na njihove prijateljske zveze!

Ij Opozorilo. Tovarna čevljev Peter Kozina & Co. je izdatno znižala dosedanje cene v vseh svojih detaljnih trgovinah. P. n. občinstvo naj se v svojem interesu posluži te prilike. 6353

Ij Opozorjamo, da se je tvrdka I. Maček, stara, priznana solidna trgovina z oblačili, preselila v hišo Pokojninskega zavoda na Aleksandrovi cesti 12, kjer prodaja še nadalje po izdatno znižanih cenah. 6354

Anton Skubic:

Nekaj misli o krajevnih imenih v ribniškem in kočevskem okraju.

(Konec.)

Tudi Rigelj pri Sv. Gregorju ne more biti nemško ime. Vas stoji na podolgovatem pomolu, ki moli v ravan. Podlagi imenu bi utegnili biti koren reg—, ki se jasno vidi v grški besedi *region* — molet. Iz tega korena je naš rog (prim. kraj na imena Rog pri Horjulju, Rogatec, Rogač pri Črnem vrhu nad Idrijo, Rogljah pri Horjulju itd.) Prav bi se to imen moralo glasiti Regelj, ljudje pa izgovarjajo Rigelj, kakor mero — mira, vera — vira cerkev — cirkev (prim. Kočevska Raka — Rleg, žeg — žig). Vas je starodavna in je gotovo že stala, preden so sezidali ortnoški graščino. Vas je gotovo dobila ime po tem pomolu. Rigelj naj se izpremeni po navodilih dr. Planinskega v Iztočje. Vprašanja, ali narod razume to besedo? Saj je niti ne pozna ne! Opominim, da Rigelj ne zapira doline kot kaka pregraja. Kraje, kjer brkovje zapira dolino, imenuje naš narod Vrata. Takih krajevnih imen imamo vs polno. To poznamenovanje je prav primerno.

no, ker hribje takorekoč zavro dolino, da se ne more razprostrati dalje. Naj torej Rigljari ohranijo svojemu selu staro ime, drugače se morajo odeslej tudi oni pisati za iztočnike!

Sicer pa se ime Rigelj ne nahaja samo po ribniški in kočevski okolici, kjer bi bilo deloma opravičeno neko vohanje po nemških krajevnih imenih, ampak tudi drugod. Tako se imenuje podolgovat v dolino padajoč pomol med Panem in Seli pri Lipoglavem tudi Rigelj. Ne morem si misliti, da bi tam okrog strašili kdaj Nemci in gričem dajali svoja nemška imena. Rigelj je torej pristno samoniklo staro slovensko ime, v katerem je prešel o v i, kakor pri Veliki in Mali Slevici pri Vel. Laščah, ki se izgovarja kot Velika in Mala Slivica. (Prim. Pleteršnikov slovar: riga = kos zemlje, ki v potok sega.)

Bodi ugotovljeno, da v celih gregorskih občinah ni niti enega nemškega krajevnega imena, ampak so vsa pristno slovenska. Morda bi kdo skomizgnil še z ozirom na selo Vintarje. Vintarji so stari naselniki s prilikom Vintar. Pri tem imenu ni treba malikiti na vinto — Winde, winden, ki je najverjetnejša izvora, ne na Winter — zima. Vintarje imamo tudi pri Litiji, kjer je hrib z imenom Vintarjavec. Ta hrib stoji ves božji dan na soncu, torej ne more biti na osojah (ne more prihajati od Winter). Okrogel grič imenujemo lahko vint (prim. ovine), in posestnika na vintu imenujemo Vintarja, kakor na Riglju — Rigljara, na Stritu — Stritarja, na Zali — Zalarja, v Loki — Lokarja itd. Tudi naše Vinice, Vine in marsikateri Vinjvrv ni dobil imena po vinski trti, ampak prav po okroglinah, ob katerih in na katerih leži. Pogled vas Vinice pri Sodražici, in primeri tudi izraz: roko ali rogo zviniti.

Celo o imenu Ortneku samem si upam domisliti, da bi bilo nemškega pokolenja, kakor meni dr. Ogrin. Mislim, da je grič, na katerem je stal grad, pristno slovenskega imena. Stari ljudje niso nikoli izgovarjali Ortnek (Ortnek za celo ne), ampak Rtnék, in Rtnéku (izg. na Rtnjéku) ali na Rtnjéku in Rtnjéku Prihaja od slovenske besede rt s predhodnim polglasnikom, ki se je semelje izgovarjal s predhodnim a ali e. Iz tega korena je mnogo lokalnih imen, n. pr. na Paneth pri Lipoglavem Mala in Velika rt s polglasnim e, ki se v naglasu stopnjuje v i: za Malo in Veliko rtičo (bralc naj se ne ustrašijo tega lepega staroslovenskega imena!). Zato Ortnek nima nikakega stika

s nemško besedo Ort, pa tudi ne z Ortenburžani, ki so slučajno par stoletij gospodovali na tem gradu. Valvazor (XI.431.) piše »Osteneke«, kar bi bilo isto po pomenu, ne pa lingvistično pravilno. Ortneke je napravila samo nemška pisava.

Trdim celo, da v vsem ribniškem in velikolaškem okraju ni niti ene naselbine, ki bi nosila nemško ime, ampak so vsa pristno slovenska oz. staroslovenska. Sama kompaktna slovenska masa bi ne bila trpela nemškega imena. Saj se nikjer v teh dveh okrajih niso naselili Nemci, ako izvemem edino Nemško vas pri Ribnici, ki se v neki listini z dne 15. junija 1251. imenuje »Patersdorf« (Schumi, Urk. u. Reg. II. 142), v drugi listini z dne 23. aprila 1664. pa »Parsdorf« (izv. muz. dr. V. 214.). Obe imeni značita, da so tukaj najbrž Ortenburžani ali pa brižinski škofje naselili Bavarce, ki pa so se v letih poslovenili. Naselniki sami so jo pač imenovali Bavarsko vas (Patersdorf), ker so vedeli, odkod so prišli. Slovencem to ni bilo tako znano, zato so jo kratkoma imenovali Nemško vas, ki so jo pozneje istotako predstavili v Deutschdorf. Ti naselniki pa so prišli brezdomno veliko prej v naše kraje kot pa Kočevci na svoj sedanji teritoriji, zato se kot majhna masa sredi slovenskih selišč niso mogli vzdržati in so se poslovenili. Ime samo je zgodovinski dokument, ki bi je morali istotako izpremeniti, ako bi hoteli vse sledi nemštva izbrisati iz naših krajev. To pa se pravi »vso zgodovino prekučiti na glavo«, pred čemer se skuša g. dr. Ogrin varovati.

Pri tem moram napraviti tudi opombo o Preriglju na Kočevskem, ki se nikakor ne more izvajati iz pred in Ljubelj. Prerigelj ni drugega kot vas, ki leži pri Riglju, pri gorskem pomolu. (Prim. ime Prelesnik = Prilesnik). — O Kostelu pa še enkrat trdim, da nikdar ni bil in biti nikakor ne more Trg, ampak samo trg Kostel, četudi med oppidum in pagus ali vicus po dr. Ogrinovo loči že prvo ali drugo čelo!

Svoj zadnji spis pa moram popraviti v toliko, da proti mnenju dr. Ogrina vzdržujem trditve: Kraj Seela pri Kočevju je pristno slovensko Selo, in brčkone ne prihaja od želi, kakor sem menil, da mu Slovenci pravijo Zelne. Poslednje ime je le pokvarjeno iz Seela, ki prihaja samo iz Sela. Navajam dr. Kleinpaula (Die Ortsnamen in Deutschsch, 1912. 39.), ki piše: »Selo bedeutet ein Kirchdorf im Russischen (brez cerkve je selo *deréna, izg. dirjénja)... Das Wort wird bei uns als Seela verstanden, daher der

pommerische Ort Liebeseele, der eigentlich Lipa Selo, Lindendorf heist.« To priznava tudi dr. Elze (Gotschee und Gotscheer, str. 17.): »Seela (von See = Weiler).« Der See in die See v nemščini nimata deminutiva, zato Seela ne more prihajati od See, kakor trdi dr. Planinski. Torej se ta kraj tudi iz tega razloga ne more imenovati — Jezero.

Vas Turn naj bi se po predlogu dr. Ogrina prekrstila v Gradišče; jaz sem dejal, če že mora biti, naj se izpremeni v Tabor, s čemer pa dr. Ogrin ni zadovoljen, češ da Tabor odgovarja bolj utrjenim krajem dostikrat okrog cerkva. Dostikrat pač, vselej pa ne! Ako je bila cerkev pripravno pribežališče pred Turki, so bili pač tam tabri (v Oslunici, Loškem potoku) ali okrog župnišča (v Borovcu), ker je bil skoro edini voditelj in bratitelj ljudstva domač duhovnik. Ako pa cerkev ni bila pripravna za obrambo ali pa je ni bilo blizu, so napravili tabra tudi drugod. Tako v Strugah nad vasjo, ki danes nosi ime Podtabor. Od tega tabra so se še leta 1857. poznali prav dobri obrisi; imel je zidovje v četrkotu, na vogalih štiri stolpe. Sredi tabra se je nahajala podzemna škopljica, ki je vodila 80 sežnjev globoko pod Malo goro; pri njenem izhodu so bila dvojna železna vrata in ena strelna lina (Mitt. des hist. Ver. f. Kr. 1857. 150.). Danes je skoro popolnoma razdejan. Tabru okrog cerkve v Šmarju pa še danes pravijo »turnček«. Po tem dokazilu bi bila vendar moja bolj prava, ker gradišče znači le bolj naselbino starih Slovanov. (Gradišče od graden, hrast, Steineiche.)

Dr. Ogrin pravi, »da je kazalo ljudstvo n. pr. v občinah Banja loka, Fara in Sv. Gregor veliko zanimanje za nova imena in so jih nekateri hoteli rabiti, še predno so odobreni.« (Slov. Narod, 223.) Morda! Pa le zato, ker je bilo prevarano, češ da so to samo nemška imena. Ako pa se mu pove, da so imena njegovih selišč častitljive staroslovenske davnine ali da so zgodovinski spomeniki, pa jih bo spoštovalo in krčevito ohranilo. Torej ne odpravljati, ampak zbirati in razlagati! Kdor pa bo naše dede sodil po dr. Ogrinovih zamislih bo menil, da so bili sami butci, ki še svojih bajt niso znali poimenovali, ampak so čakali, da jim jih je krstil nemški tujec. Temu pa absolutno ni tako!

Dijaški vestnik.

d Akademski Marijanski kongregacija ima v nedeljo, dne 28. t. m. ob 8. v Marijaniški kapeli mesečno skupno sv. obhajilo. — Prefekt.

Narodno gledališče.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

27. oktobra sobota: »Gospa z morja«. Gostuje ga Marija Vera. F.
28. oktobra nedelja: »2 X 2 = 5«. Izven.
29. oktobra ponedeljek: »Gospa z morja«. Gostuje ga Marija Vera. B.

OPERA.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

27. oktobra sobota: »Evgenij Onjegin«. E.
28. oktobra nedelja: »Psoglavci«. Izven Slavnostna predstava pod protektoratom češkoslovskega generalnega konzulata v Ljubljani. Izven. (Začetek izjemoma ob 7. uri.)
29. oktobra ponedeljek: Zaprto.

Proslava praznika osvoboditve češkoslovskega naroda v operi bo v nedeljo, dne 28. t. m. Vpizori se sloveča češka narodna opera »Psoglavci«, znamenito muzikalno delo češkega skladatelja Karla Kovačevica. Začetek predstave ob 7. zvečer.

2 X 2 = 5. V nedeljo, dne 28. t. m. Vpizore v dramskem gledališču Gustava Wieda zabavno in duhovito satirično igró v štirih dejanjih 2 X 2 = 5. Režijo vodi g. Skrbnišek. V glavnih vlogah nastopijo ga Šaričeva, ga Medvedova, ga Rogozova, ga Danilova, ga Wintrova, gđ. Rakarjeva, gg.: Rogoz, Lipah, Kralj, Peček itd. Začetek ob 8. zvečer.

Nova premiera v drami bo v soboto, dne 27. t. m. Vpizori se Ibsenova igra v petih dejanjih: »Gospa z morja«. Naslovno vlogo igra kot gost gospa Marija Vera. V ostalih vlogah nastopijo: g. Peček kot Wangel, gđ. Mira Danilova kot Boleta, gđ. Vida Juvanová kot Hilda, g. Kralj kot Arnholm, g. Drenovec — Lyngstrand, g. Danilo — Ballested in g. Terčič — Tulec. Režiser je g. Šest. Začetek ob 8. zvečer.

Orlovski vestnik.

Enketa o tehničnem delu 1924 se vrši v nedeljo, dne 28. t. m. ob 9. dopoldne v telovadnici v Marijanišču. Na enketo se bodo predelale vse tekmovalne vaje in tekmovalni red za leto 1924, ki bo precej izpopolnjen. Vabimo tekmovalce in sodnike tudi tem potom, ker bodo mogoče nekatera vabila došla prekasno.

Turistika in sport.

Ilirija: SK Celje. Jutri ob 15. se vrši na igrišču Ilirije nogometna tekma med SK Celje in kombiniranim moštvom Ilirije. Moštvo SK Celje je pri nas znano kot simpatično in zelo ambiciozno moštvo. Ob triletni na 14. igra juniorsko moštvo Ilirije proti SK Panoniji.

Čevljar. pomočnika

za takojšnji nastop išče Leopold Spacaj, čevljar. mojster na Polzeli, Savinjska dolina. — Hrana in stanovanje v hiši.

V instrukcijo

sprejemem več dijakov proti nizemu honorarju. Ponudbe na upravnishstvo Slovenca pod »Dober instruktor« 6861.

Službe išče

kot delavec na polju ali kot hlapec h kmetem 27 let star fant. — Ponudbe in vprasanja na upr. lista pod: »Služba 6841«.

Pošteno dekle

staro 16—19 let, za lahko hišno delo in k otrokom, sprejemem. — Naslov v upravi »Slovenca« pod šte. 6844.

Pošteno dekle

staro do 25 let, za lahko hišno delo, sprejemem. Razumeti mora tudi KUPO. Naslov v upr. lista pod šte. 6843.

Kuharico

ščem k dvema osebam poleg hišne, ki žali tudi šivati. Plača dobra. Istotam lepa velika ŽELEZNA PEČ naprodaj. Mestni trg št. 13, v trgovini. 6819

Trgovskega pomočnika

z dobriimi spricvali, ki je zmožen samostojno voditi večjo podružnico z mešanim blagom, s primerno kavicjo, SPREJMEM. Stanovanje in hrana v hiši. — Ponudbe z navedbo plače do 10. novembra 1923 na M. PRESKER, RAJHENBURG.

ISČEMO

NADMONTERJA

z drugega pozneje pri sposobnosti stalno nastavimo kot montažnega nadzornika. — ELIN, Ljubljana. 6767

Prodajalko

STAREJSO MOC, a prakso, sprejme hrdka VOJNOVIC CIE., Ljubljana.

Sprejem mlinarja

je zmožen vsakega dela v valjčnem mlinu. Ima hrano, stanovanje in plačo po možnosti. — PETER SUŠNIK, mlinar, BISTRA št. 11, p. Borovnica. 6750

Mesta plačilne natakariče

ščem pridno, pošteno dekle z dobrimi pričevali event. vzame gostilno v najem na račun, najraje v večjem kraju na reži. — Cenj. ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro GOSTILNA. 6773

VINO

70 hl izbornega, belega BILZELJCAN, let. 1922 in 8 hl STARINE letnik 1921 za BUTELJKE. — Tudi v manjših količinah. — KOLENC, BREZICE. 6771

Na znanje!

M. B. (takozv. »Semeniške«) se dobe po 3 Din izvod pri založ. J. SICHERL, org., Domžale 105.

Rezanje drv

z motorno žago. — LUDOVIK ILERŠIČ, na Friskovcu, Vojaška ulica. 6650

Najnovejša IZNAJDBA!

Brez kvarjenja blaga KEMICNO SNAZENJE in vsakovrstno BARVANJE OBLEK. — ANTON BOC, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6, I. nadstr. Glince - Vič 46.

Arhitekt in mestni stavbenik

Viljem TREO

Ljubljana, Gosposvelska cesta 10. Telef. inter. št. 103. Ustanov. leta 1850. se priporoča za zgradbe vseh vrst ter izvršuje načrte in proračune.

Prodaja se v bližini mesta popolnoma nova

družinska hiša

s takojšnjo naselitvijo, z 600 m² zemljišča. Več se poišče pri gosp. VAL. ŠKANDER posestnik v SP. ŠIŠKI 20. 6759

Hiša s stanovanjem

se PRODA ali ODDA v najem. V hiši je lepa trgovina, veliko skladišče in več prostorov, primernih za pisarno ali stanovanje. — Poišče se v upravi »Slovenca« pod številko 6764. 6764.

Novi vinski sodi

(bačve) v vseh velikostih se dobe in popravljajo pri Fr. Repiču, Ljublj., Traovo. Hc 99—23. 6648

Dve hiši v Konjicah

št. 85 in 102 se prodasta dne 29. oktobra 1923 ob 10. uri na licu mesta potom protovoljne javne sodne dražbe. Pripada več prizidkov, gospodarsko poslopje, dvorišče in vrt. Obsega 11 sob, 5 kuhinj, prodajalniški lokal, obrtne prostore in skladišča. Cel kompleks leži ob veliki državni dunajski cesti in je prav primeren za nastanitev večje trgovine ali drugega podjetja. Vadij znaša 100.000 kron. Dražbene pogoje in informacije nudi notarska pisarna v Konjicah. RADO JEREB l. r., notar kot sod. kom.

Prodaj malo posestvo

z gospod. poslopjem, tik farne cerkve, oddaljeno 2 uri od železn. — Ponudbe na upravo lista pod imenom: »Poštenja«,

Vsako soboto in nedeljo

sveže domače koline

in prvovrstno VINO nudi

gostilna Vidmar (Težak)

Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje št. 5.

50-75.000 Din posojila

išče boljši trgovec proti dobri garanciji, z velikimi posestvi, gozdovi in vinogradi za dobo 3—6 mesecev in z dobrimi obrestmi. — Cenjene ponudbe je poslati na upravo »Slovenca« pod: »Najnost 6694«.

Štedilnik

navadni železni, prosto stoječi, že rabljeni, kakor tudi ŽELEZNO PEČKO kupimo. Ponudbe z opisom velikosti je poslati na upravo »Slovenca« pod številko 6815.

Specialna trgovina za

fino damsko in moško

perilo

bed. Šarc

Ljubljana

Selenburgova ul. 5

Platno za rjuhe, šifoni,

namizno perilo i. t. d.

najboljših znamk

Najmoderneje urejena

pralnica in

svetiolikalnica

Mojim cenjenim odjemalcem je gotovo že v dobrem spominu

»Plemenita kosa«

katero so letošnje sezono dobili od mene. Vljudo naznanjam, da bom tudi prihodnje sezono oddajal »Plemenite kose« v komisijo ter prosim svoje cenj. odjemalce in druge interese, da mi takoj naznajo približno množino in dolgot, koliko bi potrebovali, da bom zamogel točno z vsako množino postreči. Za kvaliteto kos se prevzame stalna garancija in se vsaka kosa, ki bi ne odgovarjala zahtevam kmetovalca, zamenja za dobro. Priporočam se za obilni odjem. — MIH. OMAHEN, glavni zastopnik za Slovenijo, Višnjagora.

NAPRODAJ STIRI-TONSKI

»Praga« - auto

s polnim gumijem. Ogleda se pri: AUTO - FLORJANCI, Ljubljana.

LEPA

namizna jabolka

PRODAJA vsako množino in po najnižjih cenah »FRUCTUS«, družba z o. z., Ljubljana, Tabor 2. 6872

Iščem delavnico

četudi majhen prostor. Ponudbe pod DELO na upravo »Slovenca« v novi hiši za dve leti, s tremi sobami, kuhinjo, kletjo, zraven lep vrt. — Več pove upravnishstvo »Slovenca« pod šte. 6848.

Oddam stanovanje

3 sobe in kuhinja, zraven lep ograjen vrt in dolga njiva. Cena 300.000 K. Več se izve v Florjanski ul. 24 (KEBER). 6850

Lepo hišo

PRODAM v Sevnici ob Savi 39, zidano l. 1922: 3 sobe in kuhinja, zraven lep ograjen vrt in dolga njiva. Cena 300.000 K. Več se izve v Florjanski ul. 24 (KEBER). 6850

HIŠA naprodaj

v Rožni dolini št. 167. Obstoji iz 4 stanovanj in velikega vrta. Kupcu stanovanje takoj na razpolago: 3 sobe in velika kuhinja ter pritlikline. — Izve se istotam.

Mirno stanovanje

dobi takoj v novi hiši v Ljubljani, kdor posodi varno 25.000 Din. Večja soba, mala sobica uporabna za kuhinjo, kopalnica, vrt in pritlik. Na lepi solnčni legi. Prednost imajo mirne samske osebe in zak. brez otrok. Naslov pove upr. pod št. 6849.

Šivilja

se priporoča boljšim damam. Sprejema tudi stare obleke v popravilo. — Cene primeroma nizke. — Ljubljana, Ilirska ulica št. 19/1. (desno).

BUKOVO OGLJE

nudi najceneje H. SKALA, Ljubljana, Mirje št. 4. 6836

NAZNANJAM, da prodajam v dopoldanskih urah na STOJNICI pri »ZMAJEVEM« (jubilejnu) mostu PRISTNE

kranjske klobase

Kvaliteta ista, kot na ljubljanskem velesejnu. — K. JARC, Hradeckega vas 35.

Nove PIŠČALE

za orgle, poprave orgel, harmonijev in vseh godbenih instrumentov izvršuje strokovno in ceno ANTON DERNIC, izdelovatelj orgel, Radovljica. 6814

Kupim lepo bukovo oglje

Marija Srebotinjak, Kolodvor, ulica št. 31.

Naprodaj

razna vinska POSODA in pet velikih hranih SODOV, dokler traja zaloga. — AUGUSTIN, Sp. šiška, Sv. Jerneja c. 231

Najboljši premog, drva in oglje

KUPITE najceneje pri DRUŽBI ILIRIJA, Ljubljana, Kralja Petra trg št. 8, telefon št. 220. 2447

Kupim DELNICE

»Slov. Trg. deln. družbe«

Ponudbe pod šifro »DELNICE« — na Aloma Company v Ljubljani. 6871

PRODAM

parni kotel

8 Atm., stoječ in 3 ŽELEZNE PEČI. ROZMAN, Stožice, Jezica. 6845

Pavlič Jakob

DOMŽALE

oblastveno preizkušeni tesar. mojster sprejema vsa v to stroko spadajoča dela, Cerkevna, stolpna in druga OSTREŠJA. — VRTNE UTICE, dekorativne STROPE in STOPNICE. — VODNO in NADTALNO TESARSTVO, itd. 6846

STANOVANJE

(Absteigequartier) — za zimsko sezono — za obisk gledališča i. dr.) ISČE akademik z dežele. Blagohotne ponudbe prosim na upravo lista pod »VELIKA USLUGA«.

Inserirajte v »Slovenca«!

Spalna soba

mahagoni, fina oprava iz trdega lesa, se proda za ceno 8000.— dinarjev pri ANTON DERNIC, izdelovatelj orgel, RADOV LJICA. 6813

Prodaja posestva!

HIŠA z gospodarskim poslopjem, 58 oralo zemlje, 2 sadna vrta, velike parcele lesa, radi odpotovanja NAPRODAJ! — Poišče se pri IVAN MAYERLE, Suhipotok, pošta Mozeli, Kočevje. 6784

OSRAM
NITRA

Boljša
luč boljše
delo.

OSRAM
to znamko mora nositi žarnica

OSRAM
NITRA

Dr. Démetér Bleiweis--Trsteniški

strokovni zdravnik za NOTRANJE BOLEZNI in za BOLEZNI
v NOSU in VRATU — ordinira od 25. OKTOBRA zopet
REDNO od 3. do 5. popoldne na Kongresnem trgu štev. 15.

Pozor! — Trgovci in tovarnarji v Jugoslaviji!
ZAČEL SEM IZDELOVATI

različne zaboje po naročilu

po primerni ceni po dogovoru. — Se priporoča tvrdka FRAN ŠVI-
GELJ, LESNA INDUSTRIJA na Bregu, pošta Borovnica. 6387

Parna žaga Fran Ravnikar

mesni tesarski mojster

Ljubljana, Linhartova ulica št. 25

kupuje po najvišjih dnevnih cenah razne
vrste okrogli les, kakor tudi cele gozdne parcele.

Pisalne stroje na obroke

The Rex Co.

Telefon 268.

Ljubljana

Gradišče 10.

AND. JAKIL

tovarna kož in čevljev d. d., prodajalna Ljubljana.
POLJANSKA CESTA ŠT. 13.

Bogato skladišče moških, ženskih in otroških ČEVLJEV iz telečjega
boksa v vseh bojah, govedjega boksa in rjave kravine.

SOLIDNO DELO!

3480

NIZKE CENE!

P 31/18/275.

Razglas.

Pri okrajnem sodišču na Brdu se bo oddalo dne 16. novembra 1923 ob 9. uri
soba 5 v zakup na javni dražbi:

1. GOSTILNA, obstoječa iz veže, velike gostilniške sobe, kuhinje, jedilne
shrambe, male gostilniške sobe, drvarnice, dimnice, dveh sob za stanovanje v I.
nadstropju, vrt za zelenjavo z ulico in sovpodobna hleva, dvorišča in vodnjaka z
vsem gostilniškim inventarjem.

2. PRODAJALNA, obstoječa iz prodajalnice, skladišča in 3 lop, s sovpodobno
podstrešja, kozolca, dvorišča in vodnjaka ter prodajniškega inventarja.

Zakupna doba 4 leta počenši s 1. 1. 1924.

Pogoje je vpogledati pri sodišču ob uradnih urah.

Okrajno sodišče Brdo, odd. I.,
dne 5. oktobra 1923.

I. Ljubljanska cvetličarna Viktor Bajt, nasl.

Velika izbira svežih cvetlic in poročnih šopkov. Najmo-
dernejši aranžma poročnih sob in voz. Aranžmaji za gledališča,
jubilejski venci.

Sveži žalni venci vseh oblik. Velika zaloga suhih vencev.
Suhe palme, cvetje in listje vseh vrst.

Cene solidne — postrežba točna.

En detail — en gros.

Se priporoča za nadaljno naklonjenost

Tončka Bajt

SELENBURGOVA ULICA.

Damske modne plašče in KOSTUME

20 odstotkov popusta

Fran Lukič

PRED ŠKOFLJO 19.

V KONFEKCIJSKI TRGOVINI

VELIKO ZALOGO

BAKRENE ŽICE

gole, za električno napeljavo — ima

Vojnovič Cle., Ljubljana

Naprodaj stara violina

imitacija stradiuarij, kompletna z etuijem,
KNJIŽNICA 200—300 vezanih nemških
knjig različne vrste. — Kje, pove uprava
»Slovenca« pod številko 6802.

!!! AUTO !!!

BENCIN
OLJE
MAST

PNEUMATIKA
VSA POPRAVILA
IN VOZNE

JUGO-AUTO d. z. o. z. v Ljubljani.

Le prvovrstno blago in delo po solid-
nih cenah nudi

Gradbeno podjetje

ing. Dukič in drug

Ljubljana, Bohoričeva ulica 24.

L. Mikuš

Ljubljana, Mesni trg 15
priporoča svoje zalogo
dežnikov in solčnikov
in sprehajalnih palic.
Popravila točno in solidno!

Gradbeni material

Scagliol ploče 8 in 5 cm deb. za zgradbo
vmesnih sten.
Deske iz gipsa za strop 2, 3 cm deb.
gips, vaskovrsten, rum. avst. Cement,
Kreč, gašeni in negašeni. Opeka, trstika.
Proizvodi asfalta in katrana. Sredstva za
izolacijo. Selago. Oddelak za gradbeni ma-
terijal Hönigsberg in Deutsch. Arhitekti.
Graditelji. Zagreb, Illice 33 tel. Interurban 79
Glavno zastopstvo za Hrvatsko in Slavonijo
Semmering-Schottwien Gipswerke A. G.
Proizvajanje Scagliol ploč, gips, stropnih
desek, itd.

Genj. občinstvu priporočam svetovno
znane šivalne stroje

GRITZNER

v vseh opremanj za rodbinsko in obrtno
rabo ter vse posamezne dele, olje, igle
za vse sisteme. Edino le pri

JOSIP PETELINC,

LJUBLJANA, Sv. Petre nasip 7.

Poduk v vezanju
brezplačen. Isto
tam galanterija,
srajce, kravate,
potrebščine za
šivilje, krojače,
čevljarje, sedlar-
je, gumbi, žlice,
noži. Na veliko
in malo. Več-
letna garancija.
Cene najnižje.

INŽ. M. MIHOR

TEHN. PISARNA — ZASTOP. TVORNIC
LJUBLJANA, SLOMSKOVA ULICA 7

Projektuje, dobavi, ocenjuje in proizkuša

STROJE
vsake vrste

Strojne naprave, orodje, žel. konstruk-
cije, transportne in industrijske naprave.

Nudi tudi ugodno PRODAJO ali NAKUP
ter sprejema prijave iz tu- in inozemstva za vse
vrste na prodaj stojajočih, dobro ohranjenih
rabljenih strojev.

MIŠI, podgane, stenic, ščurki

in vsa golazen mora poginuti, ako potrebujete
moja najbolje preiskšana in splošno bvaljena
vredstva, kot proti poljskim in bišnim mišim
Din 7-50, za podgane Din 7-50, za ščurke Din 10, za
stenic Din 7-50 uničevalce moljev Din 5 — proti
mršom Din 7-50, mazilo proti nsem pri ljudeh
Din 4 — in šivini Din 4 —, za uničevanje zelenjave
Din 7-50; proti mršom na sadju in zelenjavi
proti mravljam Din 7-50. Pošila po povzetju
Zavod za eksport »ARTES« kem. laboratorij
M. Jünker, Peirinska ul. 3; Zagreb 39.
Trgovcem pri večjem odjemu poenost.

PRESELITEVI!

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

„Vzajemni posojilnici“

v Ljubljani, r. z. z. o. z.

ki se je PRESELILA iz hiše Urkulinskega samostana na Kongresnem trgu
poleg nunske cerkve v lastno palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela „UNION“.
Hranilne vloge se obrastujejo

po 6 %

brez odbitka rentnega in invalidskega davka. Vloge v tekočem računu se obrastujejo

po 5 1/2 %, vez. tudi po 6 1/2 %

in višje po dogovoru. Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, kar posaduje
Vzajemna posojilnica večino delnic stavbne dolniške družbe hotela „Union“ v
Ljubljani. Vrhutaga je njena last nova lepa palača ob Miklošičevi cesti, več
mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in inozemstvu. Denar se naloži lahko tudi
po poštinih položnicah.

RED STAR LINE

Redna potniška vožnja

ANTWERPEN — NEW-YORK

s slovitimi belgijskimi parobrodi.

„BELGENLAND“

najnovjši, največji, najhitrejši parobrod Red Star Linije.

Največja udobnost, najmodernejša ureditev v kabinah tudi v tretjem
razredu. — Izvršna hrana.

Vsa pojasnila dajo brezplačno zastopstva

RED STAR LINE:

BEOGRAD, Karadjordj. ul. 3 — ZAGREB, Trg 4, br. 16 — LJUBLJANA,
Marijin trg št. 2 — GRUŽ, Obala — BITOLJ, Bankarska ulica 12
— VEL. BEČKEREK, Svetosavska ul. 18.

Boucle — blago za tekače (preproge) v širinah 67 in 90 cm.

Boucle — predposteljnik v velikostih 50/80 in 68/125.

Boucle — preproge v velikostih 200/300 in 250/350

nudi v prima kakovosti in vzorcih glavni zastopnik Thürlinške tovar. prepro.

Alfred Katz, Dunaj,

MARIAHILFERSTRASSE 131.

Naslov za brzojavke: »KAFRED«

Takoj na razpolago

več stanovanj

v novo

zgrajeni hiši

v centru mesta z vsemi udobnostmi in
pritiklinami.

Pismena vprašanja naj se oddajo pod
»UDOBNOST 6801« pri listu »Slovenec«.

Trgovina

ženskih rut (robcev)

na debelo

Mars d. d.

poslovodja Ignjat Neusser, Zagreb
podaljšana hatzova

Redna potniška plovba

HAMBURG NEW-YORK

s parobrodi na 2 in 3 vijake.

Manchurija 13.639 ton, Finland 12.222 ton.

Mongolia 13.639 ton, Kronland 12.222 ton.

Minnekada 17.221 ton. — Izredno urejene

kabine za 3 razred. — Izvršna hrana.

Informacije dajo brezplačno zastopstva

AMERICAN LINE

Beograd, Karadjordjeva 91. Zagreb, Trg 4, br. 16. LJUBLJANA,
MARIJIN TRG 2. GRUŽ, Obala, Bitolj, Bankarska ulica br. 12.
Vel. Bečkerek, Svetosavska ul. 18.